

JAARVERSLAG 2019

Altenastreek 66
Postbus 203
9100 AE Dokkum
Tel. 0519 – 221702
www.pcbodantumadiel.nl

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag met de jaarrekening van PCBO Dantumadiel over 2019. Het verslag heeft een informatiefunctie, een verantwoordingsfunctie en een evaluatieve functie. We (het bestuur van PCBO Dantumadiel) reflecteren in dit verslag op de plannen voor 2019, de uitvoering en de resultaten daarvan en op de externe ontwikkelingen en onze reactie daarop. Dat doen we met cijfers maar ook verbaal en onder toevoeging van tabellen, grafieken, foto's en schema's om de duidelijkheid te vergroten. Dit maakt het jaarverslag ook completer en beter leesbaar dan alleen een cijfermatige beschouwing van de ontwikkelingen.

In onderstaande tabel staan de zeven scholen voorzien van het logo, de adresgegevens en een kleine foto van de betreffende school.

Namens het bestuur nodig ik u nadrukkelijk uit dit verslag te lezen. Voor vragen en opmerkingen kunt u mailen naar: directie@pcbodantumadiel.nl

Gert van Tol, directeur-bestuurder.

	CBS De Tarissing Tjaerdawei 42a 9105 KG Rinsumageast Tel: 0511-421252 e-mail: detarissing@pcbodantumadiel.nl	
	CBS De Fontein Foarwei 54 9104 BX Damwâld Tel: 0511-421198 e-mail: defontein@pcbodantumadiel.nl	
	CBS De Wel Kavelwei 13a 9108 MH Broeksterwâld Tel: 0511-421377 e-mail: dewel@pcbodantumadiel.nl	
	CBS De Frissel De Wylgen 1 9269 SN Feanwâlden Tel: 0511-474700 e-mail: defrissel@pcbodantumadiel.nl	
	CBS De Bron Wyger Martensstritte 22 9104 JM Damwâld Tel: 0511-422680 e-mail: debron@pcbodantumadiel.nl	
	CBS De Boustien De Bjirken 1 9271 AG De Westereen Tel: 0511-447376 e-mail: deboustien@pcbodantumadiel.nl	
	CBS De Wynroas Foarwei 23 9113 PA Wâlterswâld Tel: 0511-421013 e-mail: dewynroas@pcbodantumadiel.nl	

Inhoudsopgave

VOORWOORD	1
INHOUDSOPGAVE	2
1. VERENIGING PCBO DANTUMADIEL.....	3
1.1 ALGEMENE GEGEVENS.....	3
1.2 ORGANOGRAM VAN DE VERENIGING PCBO DANTUMADIEL	3
1.3 MISSIE.....	4
1.4 ORGANISATIE	4
1.5 ACTIVITEITEN VAN HET BESTUUR EN DE GELEDINGEN	6
1.6 KLACHTENREGELING.....	6
1.7 MAATSCHAPPELIJKE THEMA'S	7
1.8 VERBONDEN PARTIJEN	7
2. ONDERWIJS EN ZORG.....	8
2.1 LEERLINGEN	8
2.2 UITSTROOM LEERLINGEN.....	9
2.3 SCHOOLONTWIKKELINGSPANNEN EN EVALUATIE.....	10
2.4 INSPECTIEBEZOEKEN	10
2.5 ONDERWIJSPRESTATIES EN KWALITEITSZORG	10
2.6 BELEIDSONTWIKKELINGEN	10
3. PERSONEEL.....	11
3.1 OPBOUW PERSONEELSBESTAND	11
3.2 MOBILITEIT	12
3.3 STRATEGISCH PERSONEELSBELEID.....	13
3.4 ZIEKTEVERZUIM	13
4. HUISVESTING	15
4.1 ONDERHOUD GEBOUWEN	15
4.2 ONTWIKKELINGEN	15
5. ORGANISATIE EN COMMUNICATIE	16
6. FINANCIËN	17
6.1 EXPLOITATIE.....	17
6.2 BALANS	22
6.3 TREASURY	24
7. CONTINUÏTEIT	25
7.1 TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN	25
7.2 ONTWIKKELING FORMATIE	26
7.3 ONTWIKKELING FINANCIËN	26
7.4 RISICO'S EN RISICOMANAGEMENT	29
BIJLAGE 1 VERANTWOORDING INZET MIDDELEN PRESTATIEBOX	30
BIJLAGE 2 VERANTWOORDING WERKDRUKMIDDELEN	31
BIJLAGE 3 VERANTWOORDING PASSEND ONDERWIJS.....	32
BIJLAGE 4 TOEZICHTSVERSLAG.....	33
BIJLAGE 5 JAARVERSLAG GMR 2019	35
BIJLAGE 6 JAARREKENING 2019	36

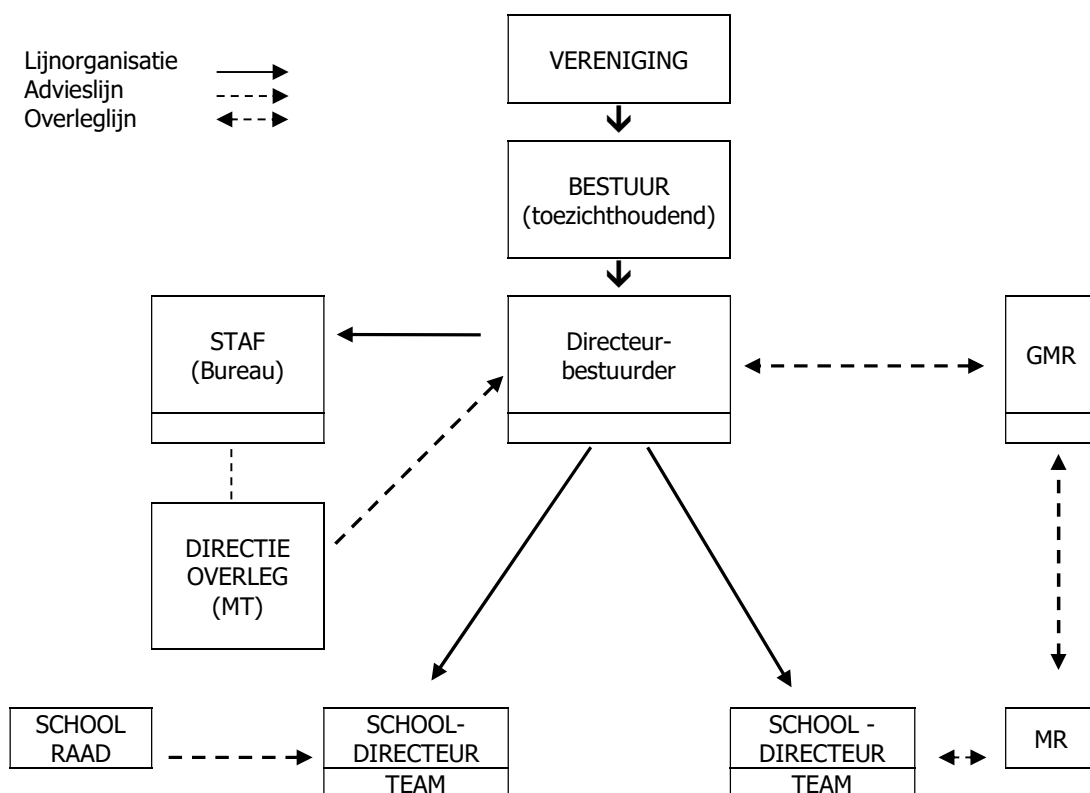
1. Vereniging PCBO Dantumadiel

1.1 Algemene gegevens

De Vereniging voor Protestants Christelijk Basisonderwijs Dantumadiel is een onderwijsorganisatie die statutair gevestigd is in de gemeente Dantumadiel. De vereniging is in 1998 ontstaan uit een fusie van vijf schoolbesturen.

Naam bevoegd gezag:	Vereniging voor Protestants Christelijk Basisonderwijs in de gemeente Dantumadiel
Nummer bevoegd gezag:	41039
Juridische structuur:	Vereniging
Organisatiestructuur:	Vereniging met zeven basisscholen gevestigd in de gemeente Dantumadiel. Het bestuur is toezichthouder. De directeur-bestuurder is integraal eindverantwoordelijk op alle beleidsterreinen. Op schoolniveau ligt de integrale eindverantwoording bij de schooldirecteuren. De ledenvergadering is het hoogste orgaan binnen de organisatie.
Kernactiviteiten:	Het verzorgen van kwalitatief hoogwaardig christelijk basisonderwijs.
Werkgebied:	Gemeente Dantumadiel

1.2 Organogram van de Vereniging PCBO Dantumadiel

1.3 Missie

Het mission-statement van de vereniging PCBO Dantumadiel is:

PCBO Dantumadiel, onderwijs dicht bij uw kind!

Dit betekent voor ons:

- Kwaliteit en saamhorigheid maken ons tot een sterk merk.
- Systematische aandacht voor verbetering en ontwikkeling van ons onderwijs.
- Het behalen van de kerndoelen (en indien mogelijk het overstijgen daarvan) en de indicatoren van de inspectie. Het realiseren van een breed, kwalitatief en gevarieerd onderwijsaanbod.
- Het doorontwikkelen van het ICT-onderwijs en het daaraan gerelateerde curriculum.
- Optimale zorg voor de persoonlijke ontwikkeling van onze kinderen, overdracht van maatschappelijke en culturele verworvenheden en toerusting voor participatie in de samenleving.

Daarbij vinden we het van belang dat:

- ieder persoonlijk verantwoordelijkheid draagt en dat ieder verantwoordelijkheid draagt voor elkaar;
- ouders worden gezien als partners in onderwijs en opvoeding;
- we zorgen voor een gezamenlijke inzet voor een respectvolle omgang met elkaar en een prettig en veilig schoolklimaat met optimale ontwikkelingskansen en
- we werken aan efficiënte en betrokken samenwerking op school- en verenigingsniveau.

1.4 Organisatie

Sinds 2018 wordt gewerkt met vernieuwde statuten, waarbij de algemeen directeur als directeur-bestuurder door de ledenvergadering is aangesteld als eindverantwoordelijk uitvoerend bestuurder. De overige bestuursleden hebben de rol van toezichthouder gekregen.

Het bestuur stelt het beleid vast binnen de kaders van de Vereniging, op grond van het door het bestuur vastgestelde meerjaren strategisch beleidsplan. De directeur-bestuurder en de directeuren (samen het managementteam van de organisatie) hebben binnen deze kaders hun taken en bevoegdheden zoals deze zijn omschreven in het managementstatuut. Het bestuur is rechtstreeks verantwoording schuldig aan de algemene ledenvergadering.

De procedure om de scheiding van bestuur en toezicht te realiseren, zoals voorgeschreven in de wet 'Goed onderwijs, goed bestuur', is bekrachtigd middels een wijziging van de verenigingsstatuten en het managementstatuut. Taken en bevoegdheden van bestuursleden en directeuren zijn in 2018 vastgelegd in een herzien integraal reglement.

De rechtmatige verwerving van middelen en rechtmatige en doelmatige besteding van de (publieke) middelen is de verantwoordelijkheid van de directeur-bestuurder. Monitoring vindt plaats door de toezichthouder en wordt jaarlijks gerapporteerd aan de stakeholders middels het jaarverslag. In dit jaarverslag wordt verantwoordt op welke wijze de ontvangen middelen zijn ingezet.

Samenstelling van de diverse geledingen op 31 december 2019

Het bestuur:

Naam	Functie
Dhr. W. van der Kooi	Voorzitter
Dhr. S. Postma	Lid
Dhr. R. Hekstra	Lid
Mw. B. Damstra	Lid
Dhr. G. van Tol	Directeur-bestuurder

Het managementteam:

Naam	Functie
Dhr. G. van Tol	Voorzitter MT
Dhr. R. Zijlstra / R. de Vreeze	Directeur CBS De Tarissing
Mw. T. Dag	Directeur CBS De Bron en CBS De Fontein
Mw. J. Feenstra / dhr. F. Kingma	Directeur CBS De Frissel
Mw. I. de Vries	Directeur CBS De Boustien
Mw. M. Douma	Directeur CBS De Wynroas
Dhr. T. Brommer	Directeur CBS De Wel

Secretariaat, administratieve- en HRM-ondersteuning:

Naam	Functie
Mw. A.G. Meindertsma	Bestuursondersteuner
Mw. H. Westerhof	Administratief medewerkster scholen
Dhr. G. Visser	Beleidsmedewerker HRM
Mw. I. Bosma	Ondersteuner HRM
Dhr. D. Haijma	Bovenschools ICT'er

De personele, financiële en materiële dienstverlening wordt verzorgd door Onderwijsbureau- Meppel.

Samenstelling Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad:

Naam	Functie
T. de Jong-Ponne	Lid (personeel CBS De Frissel)
D. Vlaar	Lid (ouder CBS De Frissel)
J. Visser	Lid (personeel CBS De Boustien)
J. de Bruin	Voorzitter (ouder CBS De Boustien)
N. Albers	Lid (personeel CBS De Bron)
E. Rozema	Lid (ouder CBS De Bron)
S. van Dijk	Lid (ouder CBS De Fontein)
S. Dijkstra	Lid (personeel CBS De Fontein)
A. Falkena	Lid (ouder CBS De Tarissing)
S. Leemburg	Lid (personeel CBS De Tarissing)
J. Bandstra	Lid (personeel CBS De Wel)
E.J. de Vries (voorzitter)	Lid (ouder CBS De Wel)
R. Bulthuis	Lid (personeel CBS De Wynroas)
M. Nikolai	Lid (ouder CBS De Wynroas)

Notulist GMR: mw. S. Wijbenga

Scholen en leerlingaantallen

De volgende scholen met de daarachter vermelde leerlingaantallen behoren tot de vereniging:

Naam	Plaats	Aantal leerlingen op 1-10-17	Aantal leerlingen op 1-10-18	Aantal leerlingen op 1-10-19
De Wynroas	Wâlterswâld	135	133	129
De Tarissing	Rinsumageast	118	116	110
De Wel	Broeksterwâld	120	121	115
De Boustien	De Westereen	239	248	248
De Bron	Damwâld	109	122	124
De Fontein	Damwâld	156	166	172
De Frissel	Feanwâlden	133	128	115
Totale		1010	1034	1013

1.5 Activiteiten van het bestuur en de geledingen

In 2018 is het strategisch beleidsplan 'Onderwijs dicht bij uw kind' in werking getreden voor de periode tot en met 2023. Jaarlijks wordt op basis van dit strategische plan een bestuursjaarplan geformuleerd waarin de in dat jaar te behalen resultaten alsmede de aanpak/werkwijze worden beschreven. Aan het einde van ieder jaar verantwoordt de directeur-bestuurder de behaalde resultaten. Het vastgestelde meerjaren strategisch beleidsplan staat ter inzage op onze website.

Er zijn in 2019 geen nadere stappen gezet om te komen tot bestuurlijk samenwerking, behalve het uitbreiden van informele contacten.

Het bestuur heeft vijf bestuursvergaderingen gehouden waarbij de directeur-bestuurder aanwezig was. Tijdens deze sessies zijn vele onderwerpen besproken. Dit is terug te vinden in de verslagen. Er is een aantal formele besluiten genomen; deze zijn terug te vinden in de besluitenlijst 2019.

Intern (met name naar ouders en personeel) wordt verantwoording afgelegd door middel van regelmatig verschijnende nieuwsbrieven. De frequentie van deze nieuwsbrieven ligt hoger naarmate er meer 'nieuws' is. In de wettelijk verplichte schoolgidsen wordt door de scholen verantwoording afgelegd aan de ouders.

Extern (met name naar inspectie, gemeente) gebeurt de verantwoording op verschillende manieren. Met de inspectie vinden gesprekken plaats, enerzijds geïnitieerd door de inspectie zelf als er aanleiding toe is. Anderzijds zijn er de gesprekken naar aanleiding van reguliere inspectiebezoeken aan enkele scholen. In 2018 is de inspectie op bezoek geweest en heeft de kwaliteit van de scholen gemeten op basis van het nieuwe toezichtskader. De kwaliteit is op alle scholen als voldoende beoordeeld.

In het jaarverslag van de scholen wordt door de scholen verantwoording afgelegd van de opbrengsten van het onderwijs. In de schoolgids worden alleen de resultaten van de eindtoets vermeld. Met de gemeente zijn er gesprekken over huisvesting (nieuwbouw Damwâld), passend onderwijs in combinatie met jeugdzorg en het versterken van de regio. Regionaal wordt samengewerkt in het analyseren en aanpak van 'krimp in de regio'.

De directies van de scholen hebben hun schooljaarverslagen gepubliceerd over het schooljaar 2018-2019. Hierin zijn de kengetallen betreffende leerlingen, personeel en opbrengsten opgenomen en de onderwijskundige evaluatie van het schooljaar. Hierin is ook de verantwoording van de ouderbijdrage opgenomen.

In 2019 heeft de GMR vijf keer vergaderd. Bij de reguliere GMR-vergaderingen is de directeur-bestuurder een deel van de vergadering aanwezig. In één van de bijlagen is een integraal jaarverslag van de GMR opgenomen.

1.6 Klachtenregeling

Voor de klachtenregeling zijn wij aangesloten bij de Landelijke Klachtencommissie. Onze externe vertrouwenspersoon is mevrouw T. Feersma (CEDIN). Daarnaast heeft iedere school een interne contactpersoon die als tussenstation kan fungeren tussen de klager en de vertrouwenspersoon. De interne contactpersoon is er voor de medewerkers en leerlingen op de scholen. De namen van de contactpersonen staan in de schoolgids. In 2019 zijn geen formele klachten bij de landelijke commissie ingediend. Wel zijn enkele klachten door ouders aan het bestuur gemeld. Deze zijn door de directeur-bestuurder verder afgehandeld.

1.7 Maatschappelijke thema's

Het minister van OCW heeft enkele maatschappelijke thema's benoemd waarvan schoolbesturen moeten aangeven welke doelen ze op die thema's hebben geformuleerd en welke resultaten daar op zijn behaald. Het betreft:

- Strategisch personeelsbeleid
- Passend onderwijs
- Allocatie van middelen naar schoolniveau
- Werkdruk
- Onderwijsachterstanden
- Burgerschap

Deze onderwerpen maakten al deel uit van het beleid van PCBO Dantumadiel en kwamen derhalve ook al voor in het jaarverslag. Het strategisch personeelsbeleid wordt in hoofdstuk 3 beschreven. Het passend onderwijs wordt beschreven in bijlage 3. De allocatie van middelen naar schoolniveau wordt beschreven in hoofdstuk 6 Financiën waar het over de budgetverdeling gaat. Het thema werkdruk wordt behandeld in bijlage 2, compleet met een verdeling van de werkdrukmiddelen. En het onderwerp Bestrijding van Onderwijsachterstanden komt aan bod in hoofdstuk 2. Het onderwerp burgerschap komt eveneens aan de orde in hoofdstuk 2.

1.8 Verbonden partijen

Het bestuur heeft een samenwerkingsrelatie met het samenwerkingsverband Passend Onderwijs Fryslân. PCBO Dantumadiel is hiermee verbonden op basis van de wetgeving Passend Onderwijs (2014).

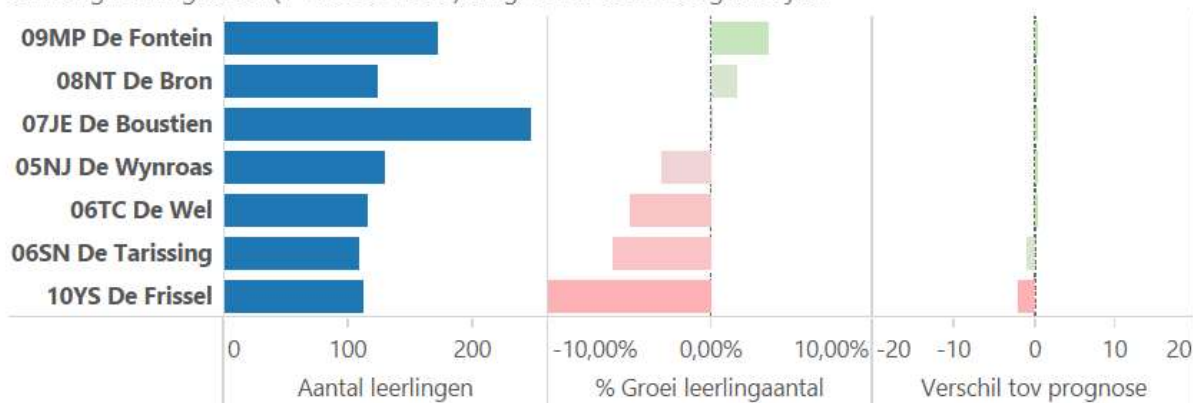
2. Onderwijs en zorg

2.1 Leerlingen

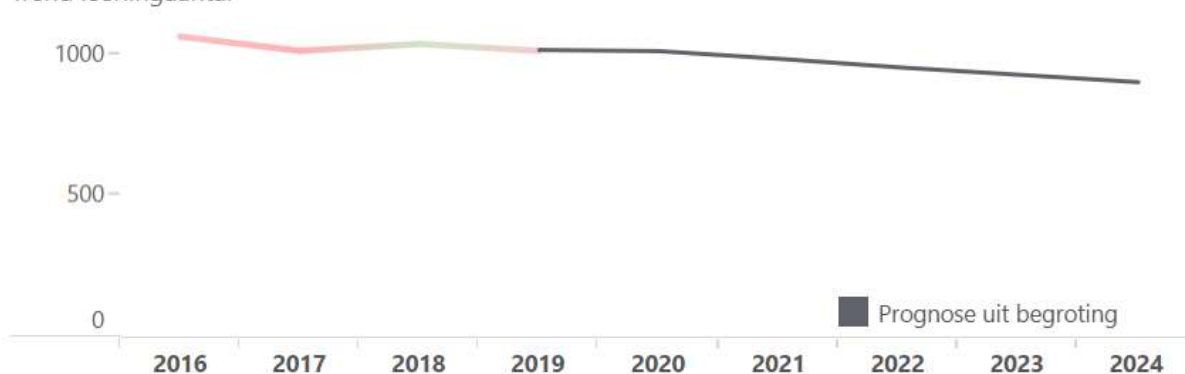
PCBO Dantumadiel verzorgt het onderwijs voor ruim 1000 leerlingen. Het aantal leerlingen is van 1.034 op 1 oktober 2018 gedaald naar 1013 op 1 oktober 2019. Dit is het gevolg van een daling van leerlingen in de onderbouw en een hoge uitstroom van leerlingen in groep 8. In 2004 telde de vereniging nog 1.344 leerlingen, er is dus sprake van flinke krimp. De daling ten opzichte van vorig jaar is geen verrassing. De verwachting is dat het leerlingenaantal licht verder zal dalen. We verwijzen hierbij ook naar het onderzoeksrapport 'Naar een regionaal voorzieningsverspreidingsmodel in Noordoost-Fryslân 2020-2030' door de Rijksuniversiteit Groningen in nauwe samenwerking met zes regionale gemeenten en de provincie.

In samenwerking met andere schoolorganisaties in NoordOost Fryslân is subsidie ontvangen om een procesbegeleider in te schakelen die namens de vigerende scholen de krimprisico's in kaart heeft gebracht en in nauw overleg een aantal oplossingsgerichte scenario's heeft uitgewerkt. Deze subsidie is ontvangen en wordt momenteel ingezet.

Omvang leerlingaantal (1 oktober 2019) en groei % t.o.v. voorgaand jaar

Trend leerlingaantal

2.2 Uitstroom leerlingen

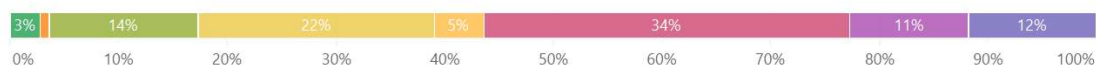
Voor de precieze uitstroom per school verwijzen we naar de schooljaarverslagen.

Vergelijk trend

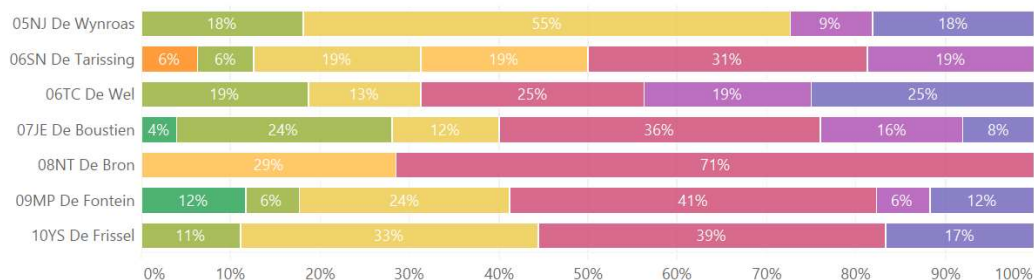

Tot op zekere hoogte proberen we via de uitstroom een deel van onze kwaliteit van onderwijs te meten. Daar valt veel op af te dingen. Hoewel wij veel aan de ontwikkeling van onze leerlingen proberen bij te dragen is die ontwikkeling ook afhankelijk van andere zaken. Gedacht kan worden aan de thuissituatie en de dagelijkse omgeving van het kind buiten de school. Ook gaat de ontwikkeling door na het verlaten van onze school en kunnen naast de ontwikkeling tot dusver en naast de analytische intelligentie van de leerling ook de belangstelling voor zaken, de affiniteit met zaken en de lichamelijke mogelijkheden van de leerling bepalend zijn voor het vervolgonderwijs. Dat neemt niet weg dat ook bij ons een beetje een trots gevoel ontstaat als de uitstroomcijfers naar havo en vwo hoog zijn. Een goede kwaliteit van onderwijs leidt niet vanzelfsprekend tot die uitstroomcijfers maar is er wel onontbeerlijk voor.

Bestuur

Scholen

Legenda

- VMBO BL
- VMBO BL-KL
- VMBO KL
- VMBO GT
- VMBO GT / HAVO
- HAVO
- HAVO / VWO
- VWO

2.3 Schoolontwikkelingsplannen en evaluatie

Elke directeur schrijft op basis van het vierjaarlijkse schoolplan een schoolontwikkelingsplan per schooljaar. In het schooljaarverslag is de evaluatie van het schoolontwikkelingsplan opgenomen. Deze evaluatie wordt met de directeur-bestuurder besproken. In 2019 zijn er geen kwaliteitsonderzoeken afgenomen vanwege de start van de nieuwe schoolplancycclus. In het nieuwe schoolplanperiode 19-24 zal dit weer worden opgepakt.

2.4 Inspectiebezoeken

In maart 2018 is het afsluitende onderzoek van de inspectie op de Wel uitgevoerd. Dit heeft geleid tot een goed resultaat.

In juni 2018 zijn de Wynroas, de Bron en de Fontein bezocht door de inspectie. Op deze scholen is het onderwijs als voldoende beoordeeld. De inspectierapporten zijn op de internetsite van de inspectie in te zien.

In 2019 heeft de inspectie geen bezoeken afgelegd op de scholen.

2.5 Onderwijsprestaties en kwaliteitszorg

De zeven scholen van PCBO Dantumadiel zitten allemaal in het "basisarrangement" van de inspectie. De gezamenlijke kwaliteitsagenda is geschreven op basis van WMKPO en is gekoppeld aan ParnasSys.

Ter voorbereiding op de nieuwe schoolplanperiode is door iedere school binnen de gezamenlijk afgesproken cyclus van vier jaar, een eigen kwaliteitsagenda opgesteld. Deze is vormgegeven in MijnSchoolplan, het WMKPO-pakket om school- en jaarplannen in te schrijven.

2.6 Beleidsontwikkelingen

In 2018 hebben we in de scholen de reflectieve dialoog geïntroduceerd om het pedagogisch didactisch handelen verder te versterken. Het creëren van eigenaarschap bij de leerkrachten is hierbij de belangrijkste doelstelling. Middels lesobservaties en voortgangsgesprekken wordt het niveau bewaakt en vastgelegd in een zogenaamde reflectiematrix.

In 2018 heeft het SWV Fryslân bepaald dat besturen vrij zijn om het schoolondersteuningsprofiel opnieuw in eigen beheer vast te leggen. PCBO Dantumadiel neemt dit mee in de nieuwe schoolplanperiode en heeft afscheid genomen van Q3. Met WMK PO zal een nieuw profiel worden gedefinieerd en ontstaat er een kwaliteitskaart passend onderwijs.

In het kader van zorgondersteuning is de externe plusklas afgeschaft. Diverse teams zijn gestart met de scholing Post HBO-begaafdheid (Karen Wolters). In 2019 hebben we een ambulante begeleider (groepsleerkracht begaafdheid) aangesteld die op projectbasis de meerkunners en begaafde leerlingen begeleidt op de scholen.

Scholen kunnen extra middelen passend onderwijs aanvragen door projecten in te dienen op bestuursniveau.

2.7 Onderwijsachterstanden

In 2019 hebben we beleid gemaakt op de inzet van programma's die ons helpen de laaggeletterdheid in de scholen te bestrijden. Hiervoor is een samenwerkingsovereenkomst voorbereid met Lexima. De implementatie van nieuwe software voor jonge kinderen ter voorbereiding op het aanvankelijk lezen wordt in 2020 geïmplementeerd. Hierin wordt de samenwerking met de bibliotheken gezocht.

2.8 Burgerschap

Het onderdeel burgerschap wordt in onze scholen niet als apart vakgebied gegeven, maar de diverse onderwerpen, afkomstig uit de leerlijnen, worden vervlochten in met name het wereldoriënterende onderwijs.

3. Personeel

3.1 Opbouw personeelsbestand

41039 Vereniging voor Protestants Christelijk Basisonderwijs in de gemeente Dantumadiel, bijgewerkt tot en met 31-1-2020

Context box (bestuur)

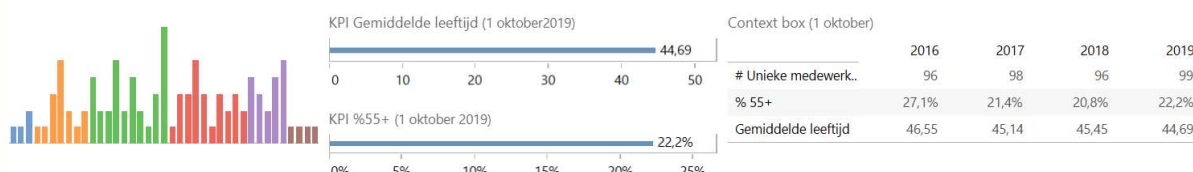
Laatste 12 maand

	2016	2017	2018	2019	2019-2 t/m 2020-1
# medewerkers (gem)	103,1	98,0	97,9	99,6	99,6
% man (fte)	15,0%	17,1%	17,3%	19,0%	19,1%
FTE gemiddeld	66,9291	63,4688	63,1412	64,7034	64,6363
Leerlingaantal	1.098	1.060	1.010	1.034	1.032
Managementratio	5,9%	7,5%	8,4%	8,3%	8,3%
OOP ratio	12,5%	12,7%	12,0%	11,3%	11,3%
OP ratio	81,5%	79,9%	79,6%	80,4%	80,4%
parttime ratio (Jaar)	69,5%	69,8%	68,5%	67,4%	67,0%

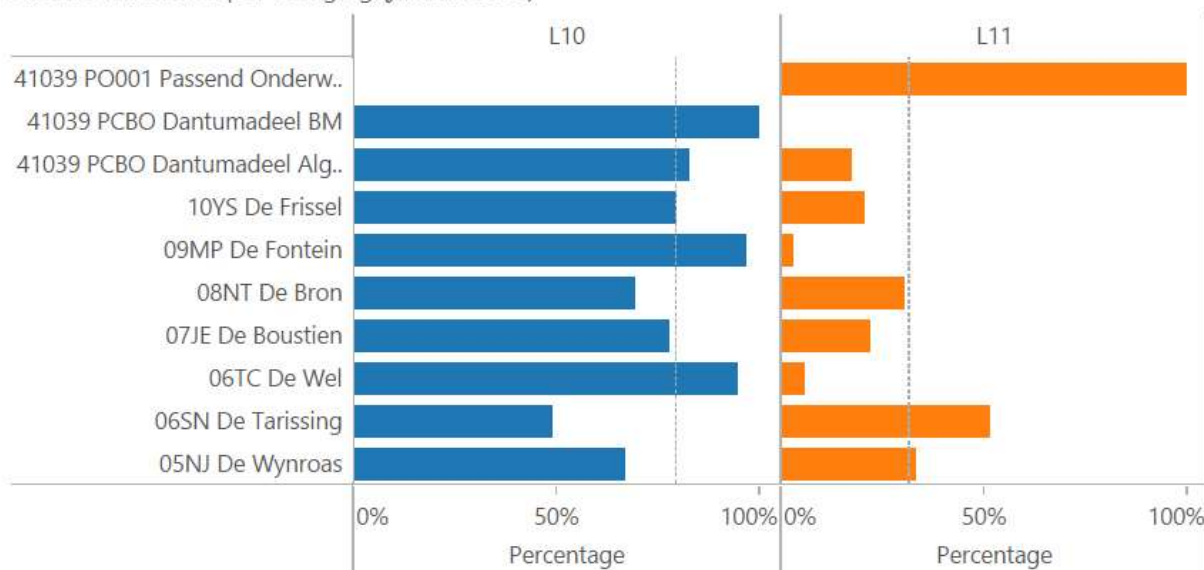
Van de ruim 99 medewerkers is slechts 19% man. Dat is een stijging met bijna 2%. Het grootste deel van de medewerkers werkt parttime. De gemiddelde leeftijd is 44,69. Dit is ongunstig voor de vereniging, omdat het percentage boven de GGL voor eigen rekening van de vereniging valt. Ruim 22,2% van de medewerkers is ouder dan 55 jaar.

Bestuur leeftijd kpi's

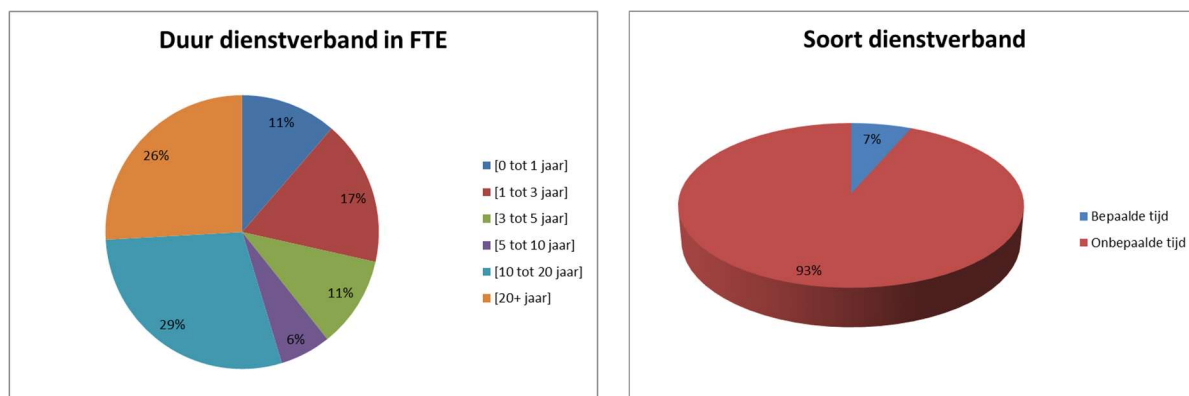
41039 Vereniging voor Protestants Christelijk Basisonderwijs in de gemeente Dantumadiel, bijgewerkt t/m oktober 2019

Actuele functiemix per vestiging (januari 2020)

De verdeling in loonschalen L10 en L11 (Cao 2019) is per vestiging verschillend. In de loop van 2020 hopen we hierover met de medewerkers van alle vestigingen gesprekken te voeren.

Het personeelsverloop binnen onze vereniging is gering. In 2019 heeft een aantal personeelsleden gebruik gemaakt van de mogelijkheid voor een ontslagregeling in onderling overleg. In verband met de te verwachten terugloop in het leerlingenaantal in de komende jaren zal het aantal vaste dienstverbanden afnemen.

Bij de inzet van formatieplaatsen dient rekening te worden gehouden met krimp voor het volgend schooljaar. De krimp kan worden opgevangen door het creëren van een flexibele schil (payroll), natuurlijk verloop en het niet herbezetten van deeltijdontslag.

Tegelijkertijd is er een gebrek aan leerkrachten. Daarom zal ook geïnvesteerd blijven worden in ontwikkeling van leerkrachten en het creëren van arbeidsplaatsen voor zij-instromers.

Schoolbesturen zijn conform de regelgeving in de Wet op het Primair Onderwijs (WPO) verplicht om hun vacatures met voorrang aan te bieden aan (ex)werknemers, die zijn aangemerkt als eigen wachtgelders. Eigen wachtgelders zijn (ex) werknemers, die vanuit de afloop van een dienstverband bij PCBO Dantumadiel, een ontslaguitkering ontvangen. PCBO Dantumadiel ontvangt van het Participatiefonds tweejaarlijks een lijst met de eigen wachtgelders. Op dit moment heeft PCBO Dantumadiel geen eigenwachtgelders aan wie PCBO Dantumadiel bij voorrang vacatures moet aanbieden.

Om flexibeler met vervangingen te kunnen omgaan, is een vervangingspool ingericht. Om een flexibele schil te creëren, maakt PCBO Dantumadiel gebruik van payrollers. Echter, vanwege de extra kosten die minimaal 30% hoger zijn, wordt de inzet zo mogelijk beperkt. De payroll constructie is ook bedoeld om verplichtingen te voorkomen en financiële risico's te beperken. Inmiddels heeft de ZZP'er ook zijn intrede gedaan. We ontkomen er inmiddels niet aan om gebruik te maken van alle inzet mogelijkheden om te voorkomen dat leerlingen frequent naar huis gestuurd moeten worden.

De keuzes voor de contractvormen zijn met instemming van alle geleidingen vastgesteld in het Vervangingsbeleid. (CAO-PO 2016-2017)

In 2019 is geen sprake van RDDF-plaatsing of een sociaal plan. Ook is de verwachting dat dit de komende jaren niet zal plaatsvinden, waarbij afwijking (daling) van de geprognostiseerde leerlingaantallen het grootste risico is. Het ontslagbeleid is vastgelegd in de cao.

PCBO Dantumadiel heeft geen beleid voor de beheersing van uitkeringen na ontslag. Er geldt wel het vierogenprincipe bij het vaststellen van deze uitkeringen.

3.2 Mobiliteit

In 2019 zijn enkele mensen van school veranderd. Dit is deels gebeurd op basis van vrijwilligheid, deels omdat dit door veranderingen in de formatie van de scholen onvermijdelijk was. PCBO Dantumadiel wil de mobiliteit van de werknemers naar andere scholen binnen de vereniging bevorderen. Mobiliteit vergroot enerzijds de beschikbaarheid, kwaliteit en inzetbaarheid van het personeel en waarborgt zodoende de continuïteit van het onderwijs. Anderzijds leidt mobiliteit tot afwisseling van taken, werkomgeving en loopbaanperspectieven en kan het op die manier positief bijdragen aan het functioneren en welbevinden van de personeelsleden. Het mobiliteitsbeleid is herzien en geactualiseerd in 2017. Inmiddels is met de GMR de formulering nogmaals aan de orde gesteld en meer vanuit mogelijkheden en kansen beschreven.

3.3 Strategisch Personeelsbeleid

Het functiebouwwerk van PCBO Dantumadiel bevat vrijwel uitsluitend de geldende normfuncties. Naast de functie van leerkracht en directeur kent de vereniging enkele onderwijsondersteunende functies. De enige niet-normfunctie is de directeur-bestuurder. Deze is toegevoegd aan het functiebouwwerk. Naar aanleiding van het Actieplan Leerkracht is in het primair onderwijs de zogenaamde functiemix ingevoerd. In de nieuwe cao 2018-2019 hebben we afscheid genomen van de functiemix en hanteren we de geldende functieomschrijvingen gekoppeld aan de nieuwe loonschalen. De gevolgen van deze herwaardering zijn in 2019 vastgelegd in een nieuwe CAO (maart 2019). De gevolgen hiervan zullen in 2020 met alle medewerkers worden besproken.

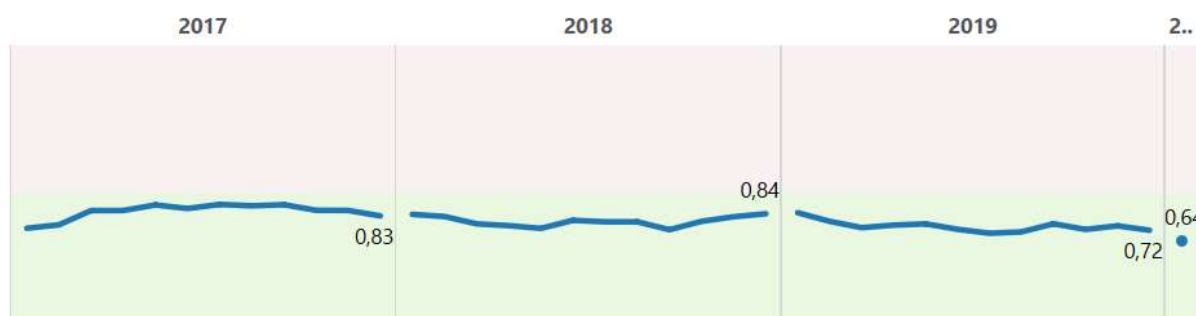
3.4 Ziekteverzuim

Het verzuimpercentage over 2019 bedraagt 3,01%. Dit percentage is lager dan vorig jaar (3,63%). Samen met de arbodienst wordt er alles aan gedaan het verzuim terug te dringen. In de tweede grafiek is het verzuimpercentage aangegeven, waarna ook is af te lezen om welke duur het gaat. In overleg met het Vervangingsfonds is in 2017 een onderzoek uitgevoerd om vervolgens een adequaat plan van aanpak op te stellen voor terugdringen van het toen te hoge (> 7%) verzuimpercentage. Uiteindelijk heeft dit geleid tot het verbreken van het contract met de Arbodienst. In 2018 hebben we de dienstverlening onder gebracht bij 'Zorg voor de zaak'. Aan het einde van 2019 hebben we geëvalueerd en besloten over te gaan tot het eigen risico dragerschap (ERD).

Verzuim overzicht bestuur

verzuim voor 41039 Vereniging voor

ZMF (ziekmeldingsfrequentie afgelopen 12 maanden)

ZVP (ziekteverzuimpercentage)

ZVP	ZMF				GZVD
3,11%	0,63				14,16
	2016	2017	2018	2019	Afg. 12 mnd
#Medewerkers	149	133	125	131	129
medewerkers met verzuim	54	53	53	43	38
medewerkers zonder verzuim	95	80	72	88	91
Percentage Nulverzuim (PNV)	64%	60%	58%	67%	71%
GZVD	42,29	29,78	19,42	18,77	14,16

4. Huisvesting

4.1 Onderhoud gebouwen

De bouwkundige en financiële begeleiding van het onderhoud wordt gedaan door de afdeling materiële zaken van het Onderwijs Bureau Meppel. Er is voor elke school een map, waarin de onderhoudsplanning voor de komende jaren is vastgelegd. Deze mappen zijn de basis voor de financiële onderbouwing van het onderhoud en de noodzakelijke reservering. Deze informatie wordt ook gebruikt voor de begroting van de scholen. Het dagelijkse onderhoud is de verantwoordelijkheid van de schooldirecteur en wordt grotendeels uitgevoerd door ingehuurde werknemers van NEF onder leiding van een eigen onderhoudsmedewerker. Onderhoud van de 'buitenkant' gebeurt op basis van het vastgestelde programma Huisvestingsvoorzieningen Onderwijs. Dit programma is tijdens het overleg met de gemeente en de schoolbesturen vastgesteld. Sinds 2015 is het bestuur zelf verantwoordelijk voor het binnen- en buitenonderhoud van de gebouwen. Als gebaar heeft de gemeente in de warme overdracht van de verantwoordelijkheid van het onderhoud naar de scholen nog een aantal substantiële posten vergoed. Dit heeft plaats gevonden in nauw overleg met OBM te Meppel.

De directeur-bestuurder heeft elk kwartaal een voortgangsoverleg met de medewerkers van OBM over de projecten in de scholen.

Voor 2019 was voor meerjarig onderhoud een bedrag gereserveerd van € 49.481. Er is in totaal een bedrag van € 101.086 besteed. Het verschil is ontstaan door de aanpak van enkele eerder uitgestelde onderhoudsklussen. In 2019 is de onderhoudsvoorziening geactualiseerd. De dotatie voor meerjarig onderhoud is hierdoor verlaagd met € 66.574. De werkelijke dotatie aan de voorziening voor meerjarig onderhoud is in 2019 € 77.926 versus € 144.500 begroot.

Voor een uitgebreide toelichting op de exploitatiekosten van de gebouwen verwijzen we naar de financiële gegevens in hoofdstuk 6.

4.2 Ontwikkelingen

Verbouw: Er zijn in 2019 geen grote verbouwingen geweest van de schoolgebouwen.

Nieuwbouw: In 2019 wordt nieuwbouw gepleegd in Damwâld. Samen met de stichting Campus Damwâld wordt nieuwbouw gerealiseerd voor De Bron en De Fontein. De planning is oplevering per 1 augustus 2020.

5. Organisatie en communicatie

Binnen PCBO Dantumadiel hebben we in 2019 samen met alle scholen nieuwe websites ontwikkeld met een daaraan gekoppelde eigen huisstijl. Met de vernieuwde huisstijl willen we een eigentijdse gezicht bieden. Voor de communicatie gebruiken we op alle scholen een beveiligde communicatieapp met de naam PARRO. In deze app kunnen de ouders de privacyvoorkeuren aangeven. De overige afspraken zijn vastgelegd in een privacystatement, wat op de website van de vereniging te vinden is.

Op het stafkantoor hebben we de overstap gemaakt van een servergestuurde werkomgeving naar een Office 365-omgeving in de Cloud. Hierdoor is het mogelijk voor medewerkers om meer gebruik te maken van een thuiswerkplek.

In 2020 gaan we alle scholen identiek inrichten. Dit maakt het beheer van de automatisering in de vereniging gemakkelijker en veiliger.

Door de aanschaf van een eigen onderhoudsauto voor de medewerker huisvesting zien velen in de gemeente het PCBO logo regelmatig aan hun ook voorbij trekken. Hiermee zijn we zichtbaar aanwezig in de regio.

6. Financiën

In dit hoofdstuk bespreken we de ontwikkeling van de financiën in 2019 en waartoe dat qua vermogenspositie heeft geleid. De ontwikkeling wordt afgezet tegen de begroting en de vermogenspositie wordt afgezet tegen de door ons geformuleerde normen in het financieel beleidsplan en de normen die de inspectie voor het onderwijs hanteert.

De ontwikkeling van de financiën vinden we terug in de exploitatie. Dat is de weergave van baten en lasten. Het verschil tussen de baten en de lasten is het resultaat en dat resulteert in de wijziging van de vermogenspositie tussen 1-1-2019 en 31-12-2019. De samenstelling van het vermogen vinden we terug in de balans.

De financiën worden op bestuursniveau besproken. Er is sprake van een budgetverdeling waarbij de binnenkomende gelden met behulp van verdelingsregels worden gespreid over de diverse budgethouders. Maar deze sub-exploitaties zullen verder niet worden toegelicht. De verdelingsregels komen globaal op het volgende neer: Materiële lasten waarop de schooldirecteur invloed heeft worden samen met de daaraan gekoppelde baten op schoolniveau beheerd, loonkosten (en bijbehorende baten) worden bovenschools beheerd waarbij de toedeling gemeten in fte's door de schooldirecteur worden gemonitord. De baten en lasten van de huisvesting worden bovenschools beheerd alsook de baten en lasten voor gezamenlijke inspanningen. Een heel specifiek toewijzing van baten en lasten naar schoolniveau betreft de middelen voor werkdrukvermindering. Die worden in bijlage 2 ook specifiek toegelicht.

6.1 Exploitatie

Exploitatie	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2019
3. BATEN			
3.1 Rijksbijdrage OCW	6.157.664	6.590.598	6.168.153
3.2 Overige overheidsbedragen en subsidies	26.672	37.828	27.063
3.5 Overige Baten	101.187	161.693	64.270
Totaal Baten	6.285.523	6.790.120	6.259.486
4. LASTEN			
4.1 Personele Lasten	4.917.226	5.223.886	4.990.683
4.2 Afschrijvingslasten	289.263	414.572	317.366
4.3 Huisvestingslasten	389.869	362.288	387.470
4.4 Overige Lasten	661.262	704.080	770.015
Totale lasten	6.257.620	6.704.826	6.465.534
RESULTAAT	27.903	85.294	-206.048
5. Financiële baten/lasten	1.394	1.359	15.000
NETTO RESULTAAT	29.297	86.653	-191.048

Resultaat

Het exploitatieresultaat over het kalenderjaar 2019 bedraagt € 86.653. De begroting 2019 ging uit van een resultaat van +/- € 191.048. Dat het resultaat over 2019 afwijkt van de begroting wordt voornamelijk veroorzaakt normaanpassingen van het ministerie, een eenmalige bijzondere bekostiging en een lagere dotatie aan de onderhoudsvoorziening.

Verschillenoverzicht

Rijksbijdragen	€ 422.445
Overige overheidsbedragen en -subsidies	€ 10.765
Overige Baten	€ 97.423
Personeelslasten	-€ 233.203
Afschrijvingslasten	-€ 97.206
Huisvestingslasten	€ 25.182
Overige Lasten	€ 65.935
Financiële baten/lasten	-€ 13.641
Totaal verschillen	€ 277.701

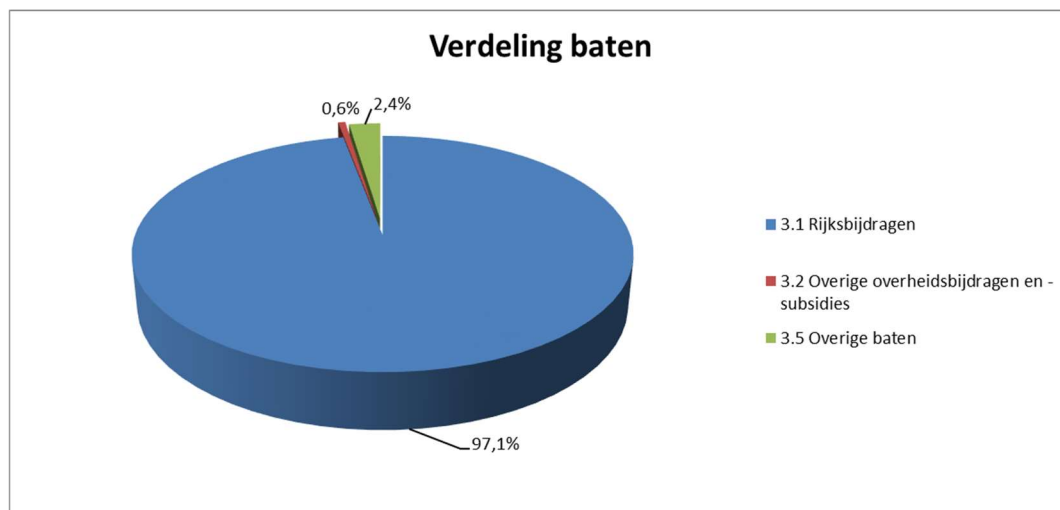
De tabel laat zien dat veruit de grootste verschillen zitten in de rijksbijdragen en de personele kosten. Goed zichtbaar is dat er extra geld is ontvangen voor werkdrukvermindering en loonsverbetering en dat dat geld ook is uitgegeven. De rest van de hogere rijksmiddelen wordt verklaard door de gelden die in december 2019 zijn ontvangen voor 2020. Dat zijn ook weer gelden voor werkdrukvermindering en loonsverbetering. De overige verschillen zullen we hierna bespreken.

Baten

De personele bekostiging vanuit het ministerie is gebaseerd op de teldatum per 1 oktober en geldt voor het daaropvolgende schooljaar. Verder geldt dat vergoeding voor de leerlingen in de onderbouw hoger ligt dan die voor de leerlingen in de bovenbouw.

Zoals eerder is aangegeven daalt het aantal leerlingen. Hierdoor daalt ook de vergoeding van het ministerie de komende jaren. De baten zullen minder dan evenredig dalen in vergelijking met het aantal leerlingen vanwege vaste voeten in de bekostiging.

De werkelijke totale baten zijn 8,5% hoger dan de begroting en 8,0% hoger dan het voorgaande kalenderjaar. Zoals uit onderstaande grafiek blijkt is de vereniging in belangrijke mate, te weten 98%, afhankelijk van de overheid (ministerie en gemeente). De opbrengsten bestaan grotendeels uit de Rijksbijdragen (97%). Dit is in lijn met vorig jaar.

Door de afhankelijkheid van het aantal leerlingen gelet op de opbrengsten en doordat de kosten op korte termijn voor een groot deel niet te beïnvloeden zijn, is het belangrijk de ontwikkeling van het aantal leerlingen in de gaten te houden, zodat tijdig de noodzakelijke maatregelen genomen kunnen worden.

De rijksbijdragen zijn fors hoger dan begroot. Eind 2019 is de personele bekostiging aanzienlijk verhoogd. Dit betrof een normaanpassing over de schooljaren 18/19 en 19/20 en een eenmalige bijzondere bekostiging van € 99 per leerling. Beide hogere baten zijn grotendeels ter dekking van de

nieuw afgesloten CAO (salarisverhoging vanaf 1 januari 2020 ad 4,5%). Daarnaast is een eenmalige uitkering overeengekomen van € 875 bruto (naar rato van de werktijdfactor) en een eenmalige uitkering van 33% van het brutosalaris van januari 2020). Omdat deze hogere salariskosten in boekjaar 2020 vallen en de hogere baten (conform regelgeving) in boekjaar 2019 horen, ontstaat hierdoor een positief effect in de jaarrekening 2019. In boekjaar 2020 zal een negatief effect ontstaan. Het positieve effect in de jaarrekening 2019 is circa € 207.000.

Daarnaast zijn met name aanvullende middelen vanuit het Samenwerkingsverband en niet begrote baten voor groeibekostiging schooljaar 18/19 verantwoordelijk voor meevallende baten ter hoogte van € 85.000. Subsidies voor zij-instroom van € 20.000, voor doorstroomprogramma po-vo van € 20.000 en studieverlof van € 19.000 tekenen nogmaals voor tezamen bijna € 60.000 meevallende baten maar hier staan ook direct (deels) extra lasten tegenover.

De overige overheidsbijdragen zijn iets hoger dan begroot doordat een aantal kleinere subsidies is ontvangen van de gemeente en de provincie waar in de begroting geen rekening mee is gehouden.

Ook de overige baten vallen per saldo hoger uit dan begroot. Dit komt met name doordat er meer ouderbijdragen zijn ontvangen en er een niet begrote bonus van het Vervangingsfonds is ontvangen voor 2018. Daarnaast is in 2019 een vordering opgenomen van € 46.000 op het UWV. Dit betreft een vordering ter compensatie van de betaalde transitievergoedingen voor medewerkers die ziek uitdienst zijn gegaan, welke in 2020 terug betaald zal worden door het UWV.

Ten opzichte van 2018 zijn de baten met name hoger door de verhoging van de reguliere bekostigingsvariabelen en de eenmalige bijzondere uitkering in 2019.

Lasten

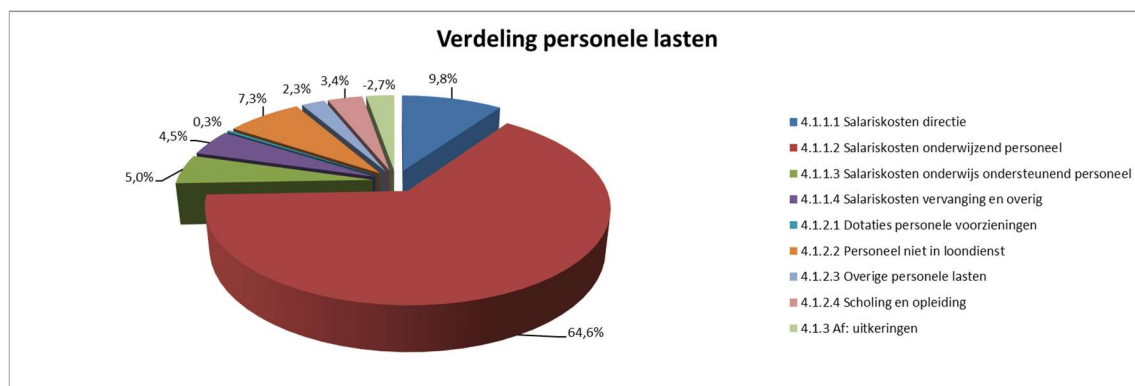
De totale lasten liggen 3,7% hoger dan begroot en zijn 7,1% hoger dan het voorgaand kalenderjaar.

Zoals uit voorgaande grafiek blijkt, bestaan de kosten in belangrijke mate uit personele lasten, te weten 77,9%. Vergeleken met andere besturen is dat iets lager dan gemiddeld, de meeste besturen zitten rond de 82%. De andere kosten bestaan voor 6,2% uit afschrijvingen, voor 5,4% uit huisvestingslasten en voor 10,5% uit overige lasten.

De personeelslasten zijn hoger dan begroot, het verschil is 4,7%. Ten opzichte van voorgaand jaar is het verschil 6,2%. De belangrijkste oorzaak is het duurder worden van het personeel door de cao-wijzigingen maar ook de inzet van extra personeel voor het verminderen van de werkdruk (waarvoor dus ook extra middelen zijn binnengekomen) tekent voor een stukje van de afwijking van de begroting. Wat betreft de personele inzet, heeft de vereniging ervoor gekozen om de zogenaamde T-systematiek te hanteren. Dit houdt in dat de personele inzet wordt gebaseerd op het aantal leerlingen op 1 oktober van het betreffende schooljaar. Deze systematiek wijkt af van de bekostiging van het ministerie, welke gebaseerd is op de T-1 systematiek. Hierbij wordt de personele bekostiging (vanuit het ministerie) gebaseerd op het aantal leerlingen op 1 oktober van het voorgaande

kalenderjaar. Er is binnen de vereniging gekozen voor de T-systematiek omdat dat beter aansluit op de actuele onderwijsbehoefte.

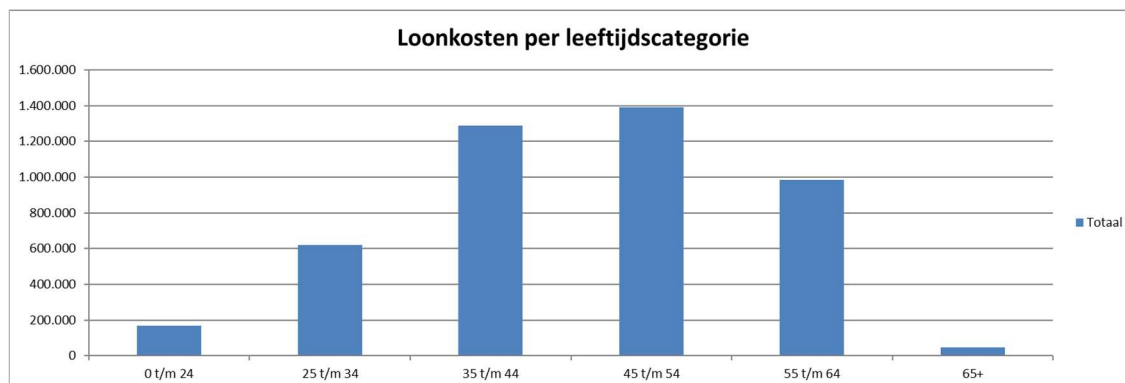
De salariskosten inclusief uitkeringen vallen 0,8% hoger uit dan begroot en zijn 7,4% hoger dan voorgaand kalenderjaar. De hogere salariskosten betreft met name extra formatieve inzet voor projectmatige werkzaamheden (werkdrukvermindering). Ten opzichte van voorgaand kalenderjaar is voornamelijk de formatieve inzet van ondersteunend personeel iets toegenomen.

De overige personele lasten vallen lager uit met name doordat de kosten van afkoopregelingen slechts ten dele zijn gerealiseerd.

De kosten voor scholing en opleiding vallen hoger uit dan begroot.

Er zijn meer kosten voor de inhuur van personeel gemaakt dan begroot. De hogere inhuurkosten betreft extra formatieve inzet in verband met groei gedurende schooljaar 18/19 en de inhuur van een interim schooldirecteur.

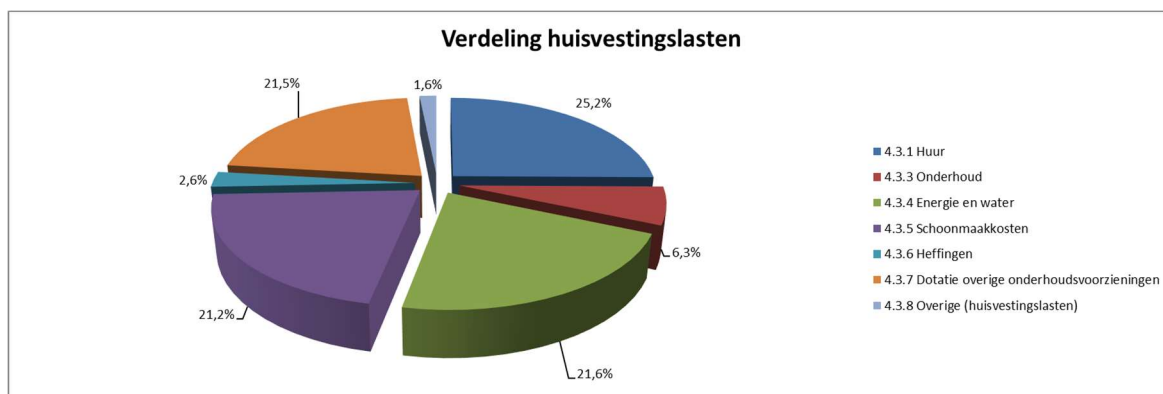
In onderstaande grafiek zijn de loonkosten weergegeven per leeftijdscategorie. Hieruit blijkt duidelijk dat een groot deel van de loonkosten betrekking hebben op de leeftijdscategorie van 45 tot en met 54 jaar.

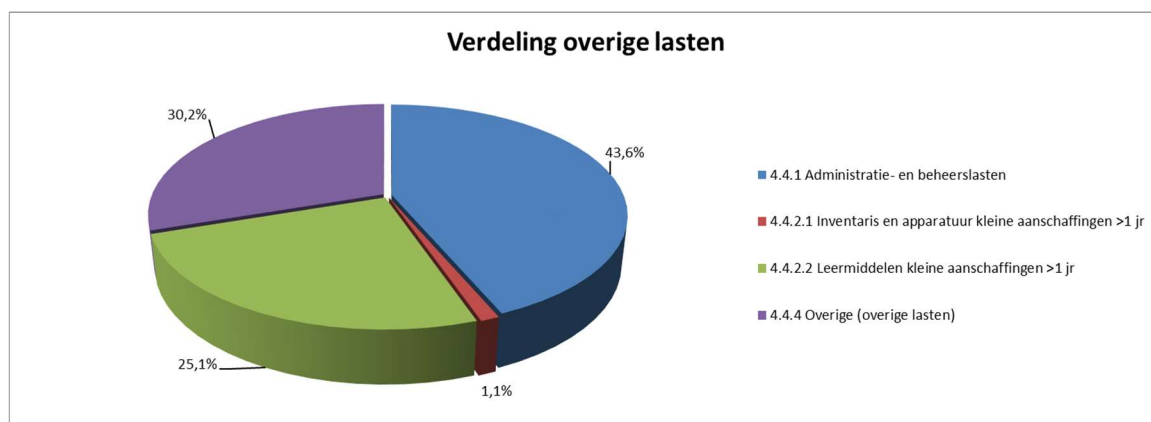
Voor de kosten van jubilea van het personeel in geval van 25-jarig of 40-jarig dienstverband binnen het onderwijs is een voorziening opgenomen. De voorziening wordt opgebouwd voor het personeel dat langer dan 5 jaar in dienst is. Daarnaast wordt rekening gehouden met een 'blijfkans' van het personeel. In 2019 is de rekenrente voor de voorziening verlaagd naar 1% als gevolg van de lage actuele rentestand. In 2019 is aan deze voorziening € 18.239 gedoteerd en is € 2.372 onttrokken.

De afschrijvingskosten bestaan voor een groot deel uit de afschrijvingen op inventaris en apparatuur en uit afschrijvingen op leermiddelen. De afschrijvingslasten zijn 30,6% hoger dan begroot en ook 43,3% hoger dan voorgaand jaar. Dat komt omdat er eind 2018 en begin 2019 meer geïnvesteerd is in Chromebooks en touchscreens dan begroot en omdat er een aanvullende afschrijving is geboekt in verband met de verhuizing van De Bron en De Fontein in 2020.

De huisvestingslasten bestaan vooral uit de onderhoudskosten van schoolgebouwen. Die onderhoudskosten zijn verdeeld in een dotatie aan de onderhoudsvoorziening en het dagelijkse onderhoud. Deze kosten maken 28% van de totale huisvestingskosten uit. De huurkosten (25%), schoonmaakkosten (21%), energie en water (22%) en overige huisvestingslasten (2%) bepalen de overige huisvestingslasten. De huisvestingslasten zijn 6,5% lager dan begroot en 7,1% lager dan voorgaand kalenderjaar. Dit betreft met name lagere dotatie aan de onderhoudsvoorziening. Hier staan hogere schoonmaakkosten tegenover. De reden is dat in 2018 een deel van de schoonmaak werd gedaan door vrijwilligers. Met ingang van 2019 wordt de schoonmaak uitgevoerd door een professioneel schoonmaakbedrijf.

De overige lasten bestaan vooral uit de kosten voor administratie en beheer (44%). Verder zijn er kosten gemaakt voor kleine aanschaffingen inventaris, apparatuur en leermiddelen (tezamen 31%) en zijn er overige kosten (25%). Dit is in het volgende figuur weergegeven.

De overige lasten zijn 8,6% lager dan begroot en 6,5% hoger dan voorgaand kalenderjaar. De administratiekosten zijn hoger dan begroot door hogere kosten voor ICT- onderhoudscontracten. Ten opzichte van voorgaand kalenderjaar zijn de advieskosten iets gedaald.

De kleine aanschaffingen (inventaris, apparatuur en leermiddelen) vallen per saldo iets hoger uit dan begroot door de hogere kosten van ICT-middelen. De kosten voor onderwijspakket verbruik zijn lager. Ten opzichte van voorgaand kalenderjaar zijn de kosten voor ICT leermiddelen gestegen en de kosten voor onderwijsleerpakket verbruik iets gedaald.

De lagere overige kosten worden vooral veroorzaakt doordat er minder zorgarrangementen zijn toegekend dan begroot. In de begroting is rekening gehouden met een kostenpost voor onvoorziene zaken. In 2019 hebben zich geen onvoorziene zaken voorgedaan die ten laste van deze post moesten komen.

Ten aanzien van de financiële baten en lasten moeten we constateren dat we de financiële baten te hoog hebben ingeschat. De rentestand is ook wel onwaarschijnlijk laag.

6.2 Balans

Waar de exploitatierekening de baten en lasten van een kalenderjaar laat zien, geeft de balans aan wat de financiële positie op een gegeven moment is. In onderstaande tabel is de balans per 31-12-2019 en ter vergelijking de balans per 31-12-2018 weergegeven.

De balans laat over de jaren heen zien dat de financiële structuur stabiel is en gericht op financiering van de activiteiten met eigen vermogen. De kleine hoeveelheid vreemd vermogen bestaat uit verplichte voorzieningen en onvermijdelijke kortlopende schulden.

Het eigen vermogen is iets groter dan perse noodzakelijk maar biedt daarmee wel de mogelijkheid om soepel met de gevolgen van krimp om te kunnen gaan. Ook kan de reservepositie helpen als de lopende bekostiging van het ministerie tijdelijk onvoldoende is voor een goede onderwijskwaliteit of als zich calamiteiten voordoen die snel financieel handelen vereisen.

Balans	31-12-2019	31-12-2018
Activa	€	€
Gebouwen en terreinen	79.931	87.045
Inventaris en apparatuur	1.248.075	1.567.341
Overige materiele vast activa	178.225	158.282
Financieel vaste activa	-	125.000
Debiteuren	4.080	1.988
Ministerie van OCW	273.297	259.267
Overige vorderingen	756	242
Overlopende activa	164.017	96.418
Effecten	125.000	
Liquide middelen	2.470.079	2.122.988
Totaal activa	4.543.460	4.418.570
Passiva		
Algemeen reserve	1.600.787	1.503.858
Bestemmingsreserve privaat	1.844.095	1.854.371
Personeelsvoorzieningen	64.177	48.311
Overige voorzieningen	479.496	502.655
Crediteuren	82.179	104.686
Belastingen en prem. soc. verzekeringen	192.663	188.663
Schulden terzaken van pensioenen	61.535	48.913
Overige kortlopende schulden	218.528	167.113
Totaal passiva	4.543.460	4.418.570

Bij de activa valt het op dat de waarde van de materiële vaste activa flink lager is dan eind 2018. Dat komt omdat er veel minder is geïnvesteerd dan dat er afgeschreven is. De investeringen in leermiddelen lagen ook flink onder de voorgenomen investeringen. Niet in de begroting opgenomen was de investering in een auto. Dat compenseert de achterblijvende investeringen enigszins.

Een groot deel van het resultaat en van de afschrijvingen werden uiteindelijk aan de liquide middelen toegevoegd. Bij de kengetallen zien we dan ook dat de liquiditeit nog verder verbetert.

In de resultaatbestemming is het exploitatieoverschot toegevoegd aan de reserves. Hierbij is de algemene reserve fors gestegen en de private reserve iets gedaald. Deze toevoeging aan de reserve zal in 2020 boven de begroting in de planvorming worden betrokken.

De jubileumvoorziening is groter dan eind 2018 omdat de dotatie groter is dan de onttrekking, dat vindt zijn oorzaak in verhoudingsgewijs weinig jubileumuitkeringen.

De onderhoudsvoorziening is iets kleiner omdat er meer is uitgegeven dan gedoteerd. Dat is het effect van een dotatie die lager is dan begroot en een onttrekking die groter is dan begroot. In paragraaf 4.1 zijn deze verschillen uitgelegd.

De kortlopende schulden wijken niet zoveel af van voorgaande jaren. Het betreft openstaande nota's van leveranciers, nog te verrichten betalingen aan de belastingdienst/UWV over de maand december

en de aan de medewerkers verschuldigde vakantiegelduitkeringen. Die laatste schuld wordt jaarlijks in mei voldaan, de eerdergenoemde schulden worden doorgaans in januari al voldaan.

De financieringsstructuur (verhoudingen eigen vermogen, voorzieningen, lang vreemd vermogen en kort vreemd vermogen) wijzigt jaarlijks niet veel en sluit aan bij de bedoelingen die het ministerie van OCW heeft bij de inrichting van organisaties in het primair onderwijs: activa en activiteiten financieren met eigen vermogen en alleen over vreemd vermogen beschikken in de vorm van voorzieningen (opgebouwde plichten) en kortlopende schulden in de vorm van overbrugging tussen aangaan van verplichting en betalen van de nota.

Kengetallen ten aanzien van de balans	31-12-2019	31-12-2018	Norm FBP
Liquiditeit (= current ratio)	5,47	4,87	> 2
Solvabiliteit (EV/TV)	75,82%	76,00%	> 50%
Solvabiliteit (EV/VV)	313,58%	316,71%	
Solvabiliteit CVO (EV+ voorz/ TV)	87,79%	88,47%	
Weerstandscapaciteit	€ 3.444.882	€ 3.358.228	
Weerstandscapaciteit inclusief voorzieningen	€ 3.988.555	€ 3.909.194	
Weerstandscapaciteit exclusief mva	€ 1.938.652	€ 1.545.560	

Kengetallen vermogen tov exploitatie	31-12-2019	31-12-2018	Norm FBP
Weerstandsvermogen (EV/Baten)	50,73%	53,43%	> 25%
Weerstandsvermogen inclusief voorzieningen	58,74%	62,19%	
Weerstandsvermogen exclusief mva	28,55%	24,59%	
Kapitalisatiefactor (balanstotaal exc. geb/baten)	65,74%	68,91%	41%
Rentabiliteit (resultaat/totale baten)	1,28%	0,47%	-5%<x<5%

Bovenstaande kengetallen geven blijk van een gezonde financiële situatie. De laatste kolom geeft het streefcijfer aan dat we hebben vastgesteld in ons financieel beleidsplan. We zitten met geen enkel kengetal in een negatieve situatie. Gezien onze omvang is de positie goed maar niet overdadig. De liquiditeit geeft aan in hoeverre de vereniging in staat is om op tijd haar kortlopende schulden te kunnen betalen en de solvabiliteit geeft aan in hoeverre de vereniging in staat is om op langere termijn aan haar verplichtingen te voldoen. Het weerstandsvermogen geeft aan hoeveel financiële tegenvallers we kunnen verdragen.

Samenvatting vermogenspositie

De vereniging heeft het kalenderjaar 2019 afgesloten met een positief resultaat. De kengetallen worden beïnvloed door het exploitatieresultaat. De kengetallen laten zien dat de financiële positie van de vereniging vergelijkbaar is met voorgaand kalenderjaar. De vereniging is in ruime mate in staat om eventuele toekomstige tegenvallers op te kunnen vangen.

In de exploitatie van 2020 wordt een negatief resultaat begroot van bijna € 65.000 en bij de verwachte inzet dat van in 2019 vooruit ontvangen middelen zal dat normaliter oplopen naar € 250.000.

6.3 Treasury

Het beleid van de vereniging ten aanzien van belenen en beleggen is vastgelegd in het treasurybeleid. Het treasurybeleid is conform het financieel beleidsplan van de vereniging uitgevoerd. Het beleid is conform het voorschrift belenen en beleggen van het ministerie.

Een belangrijk uitgangspunt van het treasurybeleid is dat de vereniging te allen tijde moet kunnen beschikken over voldoende financiële middelen om aan haar verplichtingen te kunnen voldoen. Overtollige gelden c.q. surplus aan gelden dienen risicomijdend te worden weggezet bij degelijke banken met hoge ratingcriteria conform het treasurystatuut.

De financiële vaste activa van de vereniging bestaat uit een belegging bij de Rabobank. Het betreft obligaties gekocht in 2011. In onderstaand overzicht is de belegging met boekwaarde en looptijd in beeld gebracht.

Naast de belegging is er een bedrijfsbonusrekening en een depositorekening waarop rente ontvangen wordt.

Rekening	Saldo 1-1-19	Saldo 31-12-19	Rente
Obligaties langer dan 1 jaar	125.000	-	1.246
Obligaties korter dan 1 jaar	-	125.000	-
Centrale betaalrekening	822.128	1.267.843	-
Spaarrekening 1	797.208	798.262	80
Spaarrekening 2	300.550	300.583	33
Schoolbankrekeningen	202.870	102.380	-
Kassen	232	1.011	-
Totaal	2.247.988	2.595.079	1.359

7. Continuïteit

7.1 Toekomstige ontwikkelingen

Elke school werkt met jaarplannen die gebaseerd zijn op het schoolplan 2019-2023 en speelt daarnaast in op actuele ontwikkelingen. Evaluatie vindt plaats tijdens gesprekken van de directeur met de directeur-bestuurder en in de evaluaties van het jaarplan.

Daarnaast is er een strategisch beleidsplan op verenigingsniveau. In dit plan wordt het beeld geschetst hoe de organisatie PCBO Dantumadiel er over een aantal jaren moet uitzien. Dat wordt kernachtig geformuleerd in de missie die we als organisatie gekozen hebben te weten 'onderwijs dicht bij uw kind'. En dat in meer dan één betekenis van het woord. Vanuit de missie zijn de centrale doelstellingen van de organisatie bepaald en waar mogelijk ook vertaald naar gewenste en concrete resultaten. Het jaarthema 2019 was 'bouwen op een sterk fundament'.

Huisvesting

De gemeente Dantumadiel werkt volgens het integraal huisvestingsplan dat samen met de schoolbesturen is opgesteld. In 2018 zijn de voorbereidingen getroffen voor de Campus Damwâld. Hierin worden de scholen in Damwâld worden samengevoegd. Ook hier zal het streven zijn te komen tot een brede school. Wegens de leerlingendaling ontstaat er ook meer formele leegstand in de overige scholen. Samen met de gemeente wordt beleid gemaakt hoe we omgaan met deze leegstand.

Financiën

Bij het opstellen van de begrotingen per school wordt gewerkt met taakstellende afspraken ten aanzien van de inzet van personeel. Met de schooldirecteuren worden resultaatafspraken gemaakt. Gezien de daling van het leerlingenaantal zullen de inkomsten teruglopen. Hier moet tijdig op ingespeeld worden. Daarnaast gaat het bestuur beleid ontwikkelen ten aanzien van de inzet van het eigen vermogen.

Goed onderwijs, goed bestuur

De wettelijke scheiding tussen bestuur en toezicht is in onze organisatie afgerond. Het enige dat nog resteert is het vaststellen van een intern toezichtskader. In 2018 is dit onderdeel afgerond met de wijziging van de aansturing. De algemeen directeur is als directeur-bestuurder aangesteld door de ledenvergadering. In 2018 is dit geformaliseerd door middel van een statutenwijziging. Het managementstatuut is in aansluiting hierop aangepast in 2018.

In 2019 is een begin gemaakt met interne kwaliteitscontroles door het uitvoeren van audits op de scholen. Per kalenderjaar zullen er twee audits worden afgenomen.

Goed werkgeverschap

Door de terugloop van het aantal leerlingen zal ook het personeelsbestand kleiner worden. Er zal aandacht moeten zijn voor de manier waarop dit gebeurt. Het gebruik van payrollorganisaties behoort tot de mogelijkheden. Een zorgvuldige werkwijze is daarbij voorwaarde.

De uitwerking van de nieuwe CAO 2019 geeft mogelijkheden tot functiedifferentiatie voor het personeel. De invoering en de uitwerking van de nieuwe cao zorgen voor een impuls voor wat betreft het upgraden van LA/L10 naar LB/L11.

Het ziekteverzuim heeft voortdurend de aandacht van het bestuur. Daarbij ligt de nadruk niet alleen op het terugdringen van dat verzuim maar vooral op het creëren van optimale arbeidsomstandigheden, zodat veiligheid en gezondheid van het personeel, maar ook die van de leerlingen worden gewaarborgd.

Schoolleiders

Schoolleiders van basisscholen krijgen jaarlijks een 'eigen' (na)scholingsbedrag toegekend. Het geld dat hiermee is gemoeid, wordt opgenomen in de lumpsum. De investering in schoolleiders is nodig omdat zij cruciaal zijn voor de kwaliteit van het onderwijs op een school. De verdeling van het extra geld voor opleiding is gekoppeld aan cao-afspraken. Dat betekent dat het geld ook daadwerkelijk wordt uitgegeven aan bijscholing en niet ergens anders aan wordt besteed. In de CAO-PO zijn afspraken gemaakt over de verplichte registratie van schoolleiders. Alle directieleden zijn verplicht zich te registreren. De werkgever betaalt deze kosten.

7.2 Ontwikkeling formatie

Trends per kengetal

In bovenstaand overzicht staan onder meer de kengetallen met betrekking tot personeel. We hebben naar verwachting te maken met een flinke afname van de leerlingen de komende jaren. (Zie voor een verdere toelichting 2.3.2 Leerlingenaantallen). Voor de komende jaren zullen door deze daling minder arbeidsplaatsen beschikbaar zijn. Het bevoegd gezag probeert zoveel mogelijk gedwongen ontslagen te voorkomen door gebruik te maken van onder meer bestaande (senioren)regelingen en projectgelden, maar gedwongen ontslag kan niet uitgesloten worden. PCBO Dantumadiel wil anticiperen op het dalende aantal leerlingen door nadrukkelijk de samenwerking te zoeken met onderwijsbesturen met als doel het realiseren van brede scholen en integrale kind centra in Noordoost Friesland. In het voorgenomen huisvestingsproject in Damwâld wordt hierop al geanticipeerd, daar waar mogelijk wordt er samengebouwd met (keten)partners. Het managementratio is de afgelopen jaren opgelopen doordat we meer taken zelf oppakken en we ook graag aantrekkelijke directiebanen in de organisatie willen behouden. Toch willen we de komende jaren weer sturen op een daling of een duidelijke verantwoording van de specifieke extra taken, die voor de organisatie dan ook weer een uitdaging met mogelijkheden te zien geven. Te denken valt aan de ontwikkeling van IKC's een Tienercollege, een projectgroep wetenschap & techniek, een vakgroep tweetaligheid etc.

7.3 Ontwikkeling Financiën

Kengetallen

Onderstaande tabel geeft de verwachting van de ontwikkeling van de formatie en het leerlingaantal voor de komende jaren weer.

Kengetal	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Personele bezetting in FTE						
- Bestuur / Management	5,39	5,76	5,76	5,76	5,76	6,00
- Personeel primair proces	51,10	52,96	50,14	48,42	47,71	47,00
- Ondersteunend Personeel	7,12	6,65	6,45	6,45	6,45	6,00
Leerlingaantallen per 1 oktober	1.013	1.009	982	952	926	900

Meerjarenbegroting/ Balans voor de komende jaren:

Deze meerjarenbegroting is gebaseerd op de standaardindeling van de Regeling jaarverslaglegging onderwijs en omvat de cijfers van 2019 en de komende vijf jaren.

Exploitatie	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
3. BATEN						
3.1 Rijksbijdrage OCW	6.590.598	6.233.000	6.076.098	6.024.425	5.958.792	5.899.549
3.2 Overige overheidsbedragen en subsidies	37.828	19.297	11.315	9.615	9.615	9.615
3.5 Overige Baten	161.693	66.945	59.245	60.920	58.970	60.920
Totaal Baten	6.790.120	6.319.242	6.146.658	6.094.960	6.027.377	5.970.084
4. LASTEN						
4.1 Personele Lasten	5.223.886	4.870.295	4.684.578	4.578.827	4.560.782	4.568.184
4.2 Afschrijvingslasten	414.572	351.976	284.088	209.422	185.141	205.914
4.3 Huisvestingslasten	362.288	402.087	404.725	398.324	398.114	391.088
4.4 Overige Lasten	704.080	761.065	749.490	723.740	720.790	722.740
Totale lasten	6.704.826	6.385.423	6.122.881	5.910.313	5.864.827	5.887.926
RESULTAAT	85.294	-66.181	23.777	184.647	162.550	82.158
5. Financiële baten/lasten	1.359	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
NETTO RESULTAAT	86.653	-64.681	25.277	186.147	164.050	83.658

Het resultaat 2019 komt uit op € 86.653, maar zoals in hoofdstuk 6.1 is toegelicht zijn de rijksbijdragen eind 2019 aanzienlijk verhoogd. Deze baten zijn ter dekking van de nieuw afgesloten CAO. In de meerjarenbegroting is geen rekening gehouden met deze effecten, omdat dit ten tijde van het opstellen van de begroting nog niet bekend was.

Aan de meerjarenbegroting liggen de volgende uitgangspunten ten grondslag:

- Naar aanleiding van de verwachte daling van leerlingenaantallen is bij verschillende scholen hiervoor een taakstelling opgenomen.
- Vanaf augustus 2020 is rekening gehouden met fusiemiddelen voor de fusieschool (de fusie van de Bron en de Fontein). Deze zullen worden ingezet om de personele bekostiging weer in balans te krijgen na de fusie.
- Daling van de MI bekostiging door de terugloop van leerlingen en de daaraan gekoppelde vergoedingen voor de gebruikte vierkante meters van enkele scholen.
- Stijging van de daadwerkelijke kosten voor huisvesting (onder andere energie), vooral bij de oudere schoolgebouwen.
- Vanaf 1 januari 2020 eigenrisicodrager voor de vervangingskosten in geval van ziekte.

Meerjarenbalans:

Pro forma balans Dantumadiel	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Immateriële vaste activa						
Materiële vaste activa	1.506.230	1.573.454	1.380.500	1.291.045	1.333.406	1.140.754
Financiële vaste activa	-	-	-	-	-	-
Totale vaste activa	1.506.230	1.573.454	1.380.500	1.291.045	1.333.406	1.140.754
Vorderingen	442.151	417.249	413.566	408.261	402.761	397.656
Effecten	125.000	-	-	-	-	-
Liquide middelen	2.470.079	2.358.937	2.576.693	2.861.346	2.920.256	3.270.644
Totale vlottende activa	3.037.230	2.776.186	2.990.259	3.269.607	3.323.017	3.668.300
TOTAAL ACTIVA	4.543.460	4.349.640	4.370.759	4.560.652	4.656.423	4.809.054
Algemene reserve	1.600.787	1.536.106	1.561.382	1.747.529	1.911.578	1.995.236
Bestemmingsreserve privaat	1.844.095	1.844.095	1.844.095	1.844.095	1.844.095	1.844.095
Eigen Vermogen	3.444.882	3.380.201	3.405.477	3.591.624	3.755.673	3.839.331
Voorzieningen	543.673	438.817	455.525	476.021	411.341	478.519
Langlopende schulden						
Kortlopende schulden	554.906	530.622	509.757	493.007	489.409	491.204
TOTAAL PASSIVA	4.543.460	4.349.640	4.370.759	4.560.652	4.656.423	4.809.054

Deze meerjarenbegroting is gebaseerd op de standaardindeling van de Regeling jaarverslaglegging onderwijs en omvat de cijfers van 2019 en de komende vijf jaren.

Algemeen:

- De materiële vaste activa zullen in 2020 toenemen door een forse investering in de inrichting van de nieuwe, gefuseerde school in Damwâld. Ook in het onderwijsleerpakket zullen diverse methodes worden vervangen in de scholen.
- De belegging bij de Rabobank ad € 125.000 komt in 2020 vrij.
- De verwachting is dat de liquide middelen en het eigen vermogen op niveau blijven. Het eigen vermogen en de reserves zullen zich redelijk stabiel ontwikkelen. In 2020 zal naar verwachting een afname worden gerealiseerd door een negatief exploitatieresultaat in 2020.
- De onderhoudsvoorziening is op dit moment toereikend om het toekomstige onderhoud, zoals is opgenomen in het meerjaren onderhoudsplan (MOP), te kunnen uitvoeren.
- De verwachting is dat de kortlopende vorderingen en schulden in de komende jaren nagenoeg gelijk zullen blijven.

Financieringsstructuur

De financieringsstructuur zal niet wezenlijk wijzigen. De vereniging is over 2019 en de komende jaren voldoende solvabel. Zie hiervoor ook de toelichting op de balans in paragraaf 6.2.

Huisvestingsbeleid

Het huisvestingsbeleid wordt, na op overeenstemming gericht overleg, vastgesteld door de gemeentelijke overheid. Voor de coördinatie van preventief en technisch onderhoud alsmede voor de ondersteuning bij de Lokaal Educatief Agenda is een dienstverleningscontract afgesloten met het Onderwijsbureau Meppel. In 2016 is een aanvang gemaakt met de Gemeente Dantumadiel om in Damwâld een nieuwe brede school te bewerkstelligen, onze scholen in Damwâld (De Bron en De Fontein) zullen worden samengevoegd op één locatie. Naar verwachting zal in de zomer van 2020 het nieuwe schoolgebouw opgeleverd worden in Damwâld.

Coronavirus

Het coronavirus heeft voor een pandemie gezorgd die ook in Nederland heeft geleid tot een crisis. De crisis heeft over het verslagjaar 2019 geen gevolgen gehad en heeft daarmee geen gevolgen voor de feitelijke situatie op balansdatum. In 2020 hebben overheidsmaatregelen om het virus in te dammen grote gevolgen voor de samenleving. Voor het onderwijs betekent dit dat alle scholen gesloten worden. Voor welke periode is nog niet duidelijk. De sluiting heeft direct gevolgen voor het lesgeven, wat digitaal en op afstand moet plaatsvinden. Op korte termijn is dit in maart 2020

ingericht. Wel vraagt dit veel extra afstemming met de leerlingen, de leerkrachten en de ouders. De gevolgen van het lesgeven op afstand voor de resultaten van het onderwijs op lange termijn zijn op dit moment niet in te schatten. Ook de consequenties voor het personeel rond de verzorging van de zorgtaak en eventueel uitval door ziekte zijn moeilijk in te schatten. Met de huidige informatie gaan we er vanuit dat de beschikbaarheid van lesmateriaal en digitale ondersteuning voorlopig voldoende beschikbaar is en blijft. Financieel verwachten we geen directe grote gevolgen op de inkomsten en uitgaven van de onderwijsinstelling. Daarmee voorzien we ook geen gevolgen voor de continuïteit van de onderwijsinstelling.

7.4 Risico's en risicomanagement

Krimp van leerlingenaantallen

De verwachte terugloop van de leerlingen en de daarbij samenhangende lagere prognose van Rijksbijdragen heeft flinke impact op de formatie en heeft impact op bezetting/huisvesting op de scholen (verwachte leegstand van lokalen). Krimp noopt de vereniging tot bezuinigingsmaatregelen qua huisvestingskosten en tot inspanningen om te werken met een flexibele schil qua personeel.

Wet Werk en Zekerheid

De impact van de Wet Werk en Zekerheid op de Vereniging is het mogelijk uitbetalen van ontslagvergoedingen welke hoger zijn dan voorgaande jaren (voor 2018).

Onderzoek naar vormen van samenwerking

Gedurende 2019 is verder onderzocht in hoeverre en in welke vorm de Vereniging kan samenwerken met naburige verenigingen en/of organisaties van christelijk basisonderwijs. Kwaliteit van onderwijs en beheersbare organisatiekosten op korte en lange termijn zijn hierin bepalend. Als samenwerkingspartner is vooralsnog gekozen voor PCBO Ferwerderadiel.

Professionele Leergemeenschap

In 2016 is een start gemaakt binnen de Vereniging met een nauwere samenwerking en afstemming tussen de locaties. Dit vindt plaats vanuit het beginsel: "centraal wat moet en decentraal wat kan". Het streven is om enerzijds de efficiency te bevorderen en anderzijds de "eigen" kleur van de locaties te behouden. De samenwerking is gebaseerd op de uitgangspunten van een professionele leergemeenschap (PLG). Er zijn gezamenlijk scholingstrajecten uitgezet om de professionaliteit van de directeuren (en de intern begeleiders) te bevorderen.

Huisvesting

In 2016 is voor wat betreft de huisvesting in Damwâld gekozen voor het scenario van vervangende nieuwbouw, de locatie naast de sporthal. Op deze wijze wordt in 2020 een optimale integratie bereikt. De bouw is gestart in 2019.

Interne risicobeheersing en controlesystemen

Ieder kwartaal neemt het bevoegd gezag door middel van een managementrapportage de financiële stand van zaken door met de controller van het Onderwijsbureau Meppel. Indien nodig worden dan zaken bijgesteld en aanpassingen doorgevoerd. Ook spreekt de controller na het gesprek met het bevoegd gezag apart met alle schooldirecteuren over de realisering van de schoolbegroting tot dusver. De budgethouders worden om commentaar gevraagd op sterk afwijkende posten en ook hier kunnen dan zaken worden bijgesteld c.q. aangepast. Op deze wijze kan tijdig worden ingegrepen als zaken mis dreigen te gaan. Ook vergroot een dergelijk overleg het inzicht van betrokkenen in de geldstroom.

Er is een planning- en controlcyclus. Elk jaar wordt een meerjarenbegroting opgesteld. Hierin worden plannen, ontwikkelingen, beleid en de financiële gevolgen hiervan uitgewerkt. Het plan en de begroting voor het eerstkomende jaar is taakstellend binnen de Vereniging.

Periodiek worden de gerealiseerde cijfers en uitkomsten getoetst in relatie tot deze jaarbegroting, zoals hierboven is beschreven. Binnen de vereniging vindt een dubbelcheck plaats met een externe controller.

De jaarcijfers worden gecontroleerd door een externe accountant. Hiermede worden de jaarcijfers van de Vereniging qua betrouwbaarheid bevestigd.

Bijlage 1 Verantwoording inzet middelen prestatiebox

Over de besteding van de middelen uit de prestatie box legt het schoolbestuur jaarlijks verantwoording af volgens de reguliere systematiek van de jaarrekening. Er is sprake van bijzondere bekostiging en niet van een subsidieregeling met aparte verantwoordingslasten. De prestatiebox is bedoeld voor opbrengstgericht werken, professionalisering van leraren en schoolleiders en cultuureducatie. In 2019 hebben de scholen van PCBO Dantumadiel in totaal € 199.804 ontvangen in het kader van de prestatiebox. De scholen zijn vrij in de besteding van het budget en mogen zelf de accenten kiezen binnen de verdeling. Wel moet er verantwoording worden afgelegd aan het bestuurskantoor voor de keuzes van de besteding. De totale verantwoording van de prestatiebox is door PCBO Dantumadiel in het jaarverslag en de jaarrekening opgenomen.

De middelen van de prestatiebox zijn binnen de vereniging ingezet op de doelstellingen die de prestatiebox beoogt en passend bij de ambities van PCBO Dantumadiel. Hierbij zijn de middelen als volgt ingezet:

- Professionalisering: de middelen zijn op alle scholen ingezet in het kader van reguliere scholing gericht op professionalisering en opbrengstgericht werken.
- Kwaliteitsimpuls: naast de reguliere scholing loopt er op een aantal scholen, met externe ondersteuning, een traject specifiek gericht op verbetering van de onderwijskundige kwaliteit, opbrengstgericht werken en professionalisering van de leerkrachten.
- Extra formatie: ter verbetering van opbrengstgericht werken is er op een aantal scholen tijdelijke ondersteuning aan de formatie toegevoegd.
- Professionalisering schoolleiders: in het kader van professionalisering is een tweetal masterclasses ingekocht en is een tweedaagse georganiseerd met diverse externe professionals.
- Cultuureducatie: alle scholen hebben activiteiten op het gebied van culturele vorming georganiseerd.

PCBO Dantumadiel heeft de bedragen voor opbrengstgericht werken, voor professionalisering van leraren in het basisonderwijs en voor cultuureducatie verwerkt in de begroting. Deze bedragen zijn niet meer geoormerkt. Ook in 2020 zal de prestatiebox ingezet worden ter verbetering van opbrengstgericht werken en verdergaande professionalisering.

Bijlage 2 Verantwoording werkdrukmiddelen

In 2018 heeft het kabinet besloten middelen te verstrekken aan de scholen om de werkdruk in het onderwijs te doen verminderen. Ook voor 2019 is een bedrag met die bestemming beschikbaar gesteld. Binnen de vereniging is voorlichting gegeven op alle scholen over het gevoerde beleid en zijn diverse modellen voor de inzet van de middelen gepresenteerd.

Met de teams zijn gesprekken gevoerd en alle P-MR geledingen is gevraagd om inzet van de besteding van de middelen. Daarnaast heeft het bestuur mogelijkheden geboden om diverse scholingsmomenten gefaciliteerd onder lesgevende tijd te kunnen volgen.

Bestedingscategorie	Besteed bedrag in 2019	Toelichting
Personeel	€ 188.582	100% verstrekte middelen
Materieel	€ 0	
Professionalisering	€ 0	
Overige	€ 0	

Bijlage 3 Verantwoording Passend Onderwijs

	2016	2017	2018	2019
3.1 Rijksbijdragen	€ 101.550	€ 140.733	€ 73.819	€ 131.903
Totaal	€ 101.550	€ 140.733	€ 73.819	€ 131.903
4.1 Personeelslasten	€ 8.420	€ 8.353	€ 0	€ 113
4.4 Overige lasten	€ 5.752	€ 8.313	€ 29.781	€ 38.858
Totaal	€ 14.172	€ 16.667	€ 29.781	€ 38.971
	€ 87.378	€ 124.066	€ 44.037	€ 92.932

In 2019 is de vergoeding vanuit het samenwerkingsverband verhoogd vanwege het aflopen van het tripartiete akkoord. Alle personeelslasten worden nagenoeg vergoed uit het reguliere formatieve budget. Scholen hebben wel projecten aangevraagd, maar er blijft ook dit jaar weer teveel aan middelen over. In 2020 zullen daarom enkele andere kosten die gemaakt worden ten laste worden geboekt van de middelen passend onderwijs, zoals de loonkosten van intern begeleiders en een deel van de loonkosten van de medewerker kwaliteitszorg. Tijdens de formatiegesprekken zal dit opnieuw aan de orde worden gesteld.

Bijlage 4 Toezichtsverslag

Bestuur (Toezichthoudend) PCBO Dantumadiel

Samenstelling bestuur:

- De heer Willem van der Kooi (voorzitter), Feanwâlden
- De heer Sjoerd Postma, Damwâld
- De heer Romke Hekstra, Damwâld
- Mevrouw Binnie Damstra-Hoekstra, Driezum

Vergaderingen en informele bijeenkomsten

Tot en met juli 2018 was nog sprake van een vereniging met een ledenvergadering als toezichthouder. De jaarrekening 2017 en de begroting 2018 zijn dan ook nog onder die verantwoordelijkheid vastgesteld.

Met ingang van 18 juni 2018 heeft het bestuur een toezichthoudende status gekregen. Het bestuur bepaalt een aantal aandachtspunten voor het kalenderjaar. Hieraan wordt zowel tijdens de formele als informele bijeenkomsten extra aandacht besteed.

Vergaderingen

In 2019 heeft het toezichthoudend bestuur vijf keer formeel vergaderd. In de vergaderingen zijn de volgende besluiten genomen:

Nr.	Datum	Besluit
1	190128	De begroting 2019 wordt definitief vastgesteld
2	190520	De jaarrekening 2018 wordt vastgesteld
3	190923	Het bestuursverslag 2019 zal anders worden ingericht; volgens voorstel Piet Broersma
4	190903	Het bestuur neemt het besluit om Eigen Risicodrager (ERD) te worden bij vervanging ziekte
5.	191118	De begroting wordt voorlopig vastgesteld
6.	200120	De begroting wordt definitief vastgesteld

Daarnaast kwamen er meerdere andere onderwerpen aan bod. De belangrijkste zijn:

- Kwartaalcijfers, jaarrekening en begroting
- Schoolplannen 2019-2023
- Campus Damwâld
- kwaliteitszorg
- Meerjaren Bestuursformatieplan 2019-2022
- Handboek IBP
- Professioneel Statuut.

De agenda's van de vergaderingen van het bestuur (Toezichthoudend) bestaan uit de reguliere onderwerpen (Personeelszaken, Financiën, Organisatie en Huisvesting). Daarnaast wordt de agenda bepaald op basis van de thema's die spelen binnen de vereniging en de aandachtspunten die door de toezichthouder samen met de directeur-bestuurder geformuleerd zijn.

Verder heeft het bestuur met de GMR-leden van PCBO Dantumadiel een informeel gesprek gevoerd en hebben er op informele basis schoolbezoeken door de bestuursleden plaatsgevonden. De Algemene Ledenvergadering kwam éénmaal in vergadering bijeen.

Rapportage toezichthoudend orgaan

Het bevoegd gezag werkt met een directeur-bestuurder en een stafbureau ter ondersteuning en advisering van de directeur-bestuurder over inhoudelijke en financiële beleidsvraagstukken. Het bestuur heeft een toezichthoudende rol en is formeel het eindverantwoordelijke orgaan naar de ledenvergadering. Zie ook hoofdstuk 2 ten aanzien van de totstandkoming van het toezichthoudend orgaan en de genomen besluiten. In het jaar 2019 vonden vijf bestuursvergaderingen plaats.

Overzicht activiteiten toezichthouder

Activiteiten

Door de toezichthouder zijn taken gemandateerd aan de directeur-bestuurder. Deze heeft de taken met betrekking tot de monitoring van de kwaliteit op alle scholen uitgevoerd.

Door de directeur-bestuurder zijn verschillende activiteiten ondernomen in 2019. Hieronder een opsomming van de belangrijkste taken:

- Voorbereiden, voorzitten en uitwerken van de maandelijkse vergaderingen van het directiebestuur
- Voorbereiden en adviseren van de GMR vergaderingen
- Verantwoorden van gevoerd beleid in vergaderingen van het voltallige bestuur
- Bezoeken van diverse vergaderingen in de regio, waarbij het gezamenlijke optrekken in beleidsthema's aan de orde is
- Het bezoeken van de scholen en het voeren van kwartaalgesprekken met de directeuren
- Het leiding geven aan de medewerkers van het stafkantoor
- Het bijwonen van onderwijs gerelateerde (raads)vergaderingen van de gemeente Dantumadiel
- Het uitoefenen van representatieve taken voor de vereniging
- Het voorbereiden van de jaarlijkse ledenvergadering

PCBO Dantumadiel, 5 februari 2020
Willem van der Kooij, voorzitter

Bijlage 5 Jaarverslag GMR 2019

Het volledige jaarverslag is te vinden op de website www.pcbodantumadiel.nl
Vastgesteld in de vergadering van de GMR op maandag 23 maart 2020

Bijlage 6 Jaarrekening 2019

Vereniging voor Protestants
Christelijk Basisonderwijs in
de gemeente Dantumadiel

Financieel jaarverslag 2019

Inhoudsopgave

Toelichting op onderdelen van het jaarverslag	Pagina
Bestuursverslag	1
Financiële kengetallen	39
Jaarrekening	
Balans per 31 december 2019	40
Staat van baten en lasten over 2019	42
Kasstroomoverzicht	43
Toelichting behorende tot de jaarrekening:	44
Grondslagen	44
Toelichting op de balans per 31 december 2019	47
Niet uit de balans blijkende verplichtingen	50
Gebeurtenissen na balansdatum	50
Model G, Overzicht doelsubsidies OCW	51
Toelichting op de staat van baten en lasten over 2019	52
Overzicht verbonden partijen	55
Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector	56
Bestemming van het resultaat	58
Gegevens over de rechtspersoon	59
Overige gegevens	
Controleverklaring	60

Financiële kengetallen

Aan de hand van de jaarrekening kunnen een aantal kengetallen en ratio's worden berekend die verder inzicht kunnen geven in de gevolgen van het gevoerde beleid over het boekjaar en waardoor het beeld uit de jaarrekening kan worden verduidelijkt.

<u>Kengetallen</u>	<u>2019</u>	<u>2018</u>
<u>Rentabiliteit</u> <i>Exploitatieresultaat in een percentage van de totale baten.</i> De rentabiliteit geeft aan in hoeverre de inkomsten en uitgaven van een instelling elkaar in evenwicht houden.	1%	0%
<u>Current ratio</u> <i>Verhouding vlottende activa en kortlopend vreemd vermogen.</i> Deze verhouding geeft aan in hoeverre de organisatie in staat is aan haar korte termijnverplichtingen te voldoen. Een waarde tussen de 1,5 en 2 is goed. Ligt de waarde boven de 1,5 dan is de organisatie in staat aan haar korte termijnverplichtingen te voldoen.	5,47	4,87
<u>Solvabiliteit 1</u> <i>Eigen vermogen in percentage van het totale vermogen</i>	75,8%	76,0%
<u>Solvabiliteit 2</u> <i>Eigen vermogen plus voorzieningen / totale passiva</i> De solvabiliteit geeft aan in hoeverre de organisatie in staat is aan haar lange termijnverplichtingen te voldoen. 25% a 50% wordt als goed aangemerkt. Is de waarde hoger dan 25% (solvabiliteit 1) dan is de organisatie in staat om aan haar lange termijn verplichtingen te voldoen. Bij solvabiliteit 2 wordt door het ministerie van OCW een signaleringswaarde gehanteerd van 30%.	87,8%	88,5%
<u>Weerstandsvermogen</u> <i>(Eigen vermogen minus Materiele vaste activa) / Totale baten</i> Het weerstandsvermogen geeft de vrije vermogensbuffer aan voor het opvangen van calamiteiten. Een percentage tussen de 5 en 20 procent wordt gezien als voldoende buffer.	28,6%	24,6%
Aantal leerlingen per teldatum 1-10 (t-1)	1.034	1.010
Gemiddeld aantal FTE (exclusief vervanging)	63,60	60,27
<u>Personeelskosten per FTE</u>	82.140	81.588

A.1.1 Balans per 31 december 2019

(na verwerking resultaatbestemming)

1.	Activa	31 december 2019	31 december 2018
1.2	Materiële vaste activa	1.506.230	1.812.668
1.3	Financiële vaste activa	-	125.000
	Totaal vaste activa	1.506.230	1.937.668
1.5	Vorderingen	442.151	357.914
1.6	Effecten	125.000	-
1.7	Liquide middelen	2.470.079	2.122.988
	Totaal vlottende activa	3.037.230	2.480.902
	Totaal activa	4.543.460	4.418.570

A.1.2 Staat van baten en lasten over 2019

		Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
3.	Baten			
3.1	Rijksbijdrage OCW	6.590.598	6.168.153	6.157.664
3.2	Overige overheidsbijdragen	37.828	27.063	26.672
3.5	Overige baten	161.693	64.270	101.187
	Totaal baten	6.790.120	6.259.486	6.285.524
4.	Lasten			
4.1	Personeelslasten	5.223.886	4.990.683	4.917.226
4.2	Afschrijvingen	414.572	317.366	289.263
4.3	Huisvestingslasten	362.288	387.470	389.869
4.4	Overige lasten	704.080	770.015	661.262
	Totaal lasten	6.704.826	6.465.534	6.257.620
	Saldo baten en lasten	85.294	206.048-	27.904
5	Financiële baten en lasten	1.359	15.000	1.394
	Netto resultaat	86.653	191.048-	29.298

A.1.3 Kasstroomoverzicht

	2019	2018
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat voor financiële baten en lasten	85.294	27.904
<i>Aanpassingen voor:</i>		
- Afschrijvingen	414.572	289.263
- Mutaties voorzieningen	7.293-	33.862
<i>Veranderingen in vlottende middelen:</i>		
- Vorderingen	84.237-	16.071
- Kortlopende schulden	45.530	54.267
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties	453.867	421.367
Ontvangen interest	1.359	1.394
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	455.226	422.761
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
(Des)investerings materiële vaste activa	108.135-	712.639-
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	108.135-	-
Mutatie liquide middelen	347.091	289.878-
Beginstand liquide middelen	2.122.988	2.412.865
Mutatie liquide middelen	347.091	289.878-
Eindstand liquide middelen	2.470.079	2.122.987

Toelichting behorende tot de jaarrekening:

Grondslagen

De activiteiten van Vereniging voor Protestants Christelijk Basisonderwijs in de gemeente Dantumadiel bestaan uit het geven van primair onderwijs.

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld volgens de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. In deze regeling is vastgesteld dat de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (in het bijzonder RJ 660 Onderwijsinstellingen) van toepassing zijn, met inachtneming van de daarin aangeduide uitzonderingen.

Voor zover niet anders is vermeld worden activa, voorzieningen en schulden opgenomen tegen de nominale waarde.

De genoemde bedragen, voorzover niet anders vermeld, zijn opgenomen in hele euro's.

Het kasstroomoverzicht is opgenomen volgens de indirecte methode. De toelichting vloeit voort uit de toelichting op de afzonderlijke posten in de jaarrekening en is daarom niet apart opgenomen.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname van het materieel vast actief.

De kosten van groot onderhoud worden in de jaarrekening verwerkt middels een voorziening groot onderhoud. De grondslagen zijn opgenomen onder de grondslagbeschrijving van voorzieningen.

De activeringsgrens is: € 500,-

Het systeem van afschrijvingen is als volgt:

Gebouwen, bestaande uit:

- Gebouwen 3% en 5% van de aanschafwaarde

Inventaris en apparatuur, bestaande uit:

- Inventaris 5% en 10% van de aanschafwaarde
- ICT 10% en 25% van de aanschafwaarde
- Technische inventaris 5% van de aanschafwaarde

Overige vaste bedrijfsmiddelen, bestaande uit:

- Onderwijsleerpakket 13% van de aanschafwaarde
- Vervoermiddelen 13% van de aanschafwaarde

Schattingswijziging

Per 1 augustus 2020 zullen de scholen 08NT De Bron en 09MP De Fontein hun intrek nemen in een nieuw te bouwen schoolgebouw. Voor de activa welke niet wordt meegenomen naar het nieuwe gebouw is daarom in 2019 de afschrijvingstermijn herzien. De resterende boekwaarde per 1-1-2019 wordt afgeschreven over de resterende levensduur van 19 maanden. In 2019 heeft dit geleid tot een aanvullende last van €81.098,-

Vorderingen

Bij eerste verwerking worden de vorderingen opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en de geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. De vorderingen worden verminderd met de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van vorderingen.

Effecten

De onder de effecten opgenomen obligaties worden, voorzover ze worden aangehouden tot het einde van de looptijd, gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs of lagere marktwaarde. Obligaties die niet tot het einde van de looptijd worden aangehouden, worden gewaardeerd tegen marktwaarde. De obligaties van Rabobank Nederland worden in 2020 afgelost.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van het bestuur. De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Algemene reserve

De Algemene reserve betreft een buffer ter waarborging van de continuïteit van het bevoegd gezag en wordt opgebouwd uit resultaatbestemming van overschotten die ontstaan uit het verschil tussen werkelijke baten en lasten.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserve privaats is gevormd uit resultaten uit voorgaande jaren vanuit de private geldstromen en middels het private resultaat over het onderhavige boekjaar.

Voorzieningen

Voorzieningen worden opgenomen tegen nominale waarde, met uitzondering van voorzieningen ter zake van personeel en soortgelijke verplichtingen. Deze worden opgenomen tegen de berekende contante waarde. Een voorziening wordt eerst gevormd als voldaan is aan de vereisten terzake van het vormen van voorzieningen.

De voorziening jubilea is opgenomen tegen de contante waarde van de toekomstige uitbetalingen en is afhankelijk van de ingeschatte blijfkans, gemiddelde salarisstijging en disconteringsvoet. De werkelijke jubilea-uitkeringen worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Schattingswijziging discontovoet:

In verband met de gedaalde marktrente is de discontovoet vanaf 2019 verlaagd naar 1%. Het percentage is gebaseerd op de van overheidswege vastgestelde risicovrije reële discontovoet in maatschappelijke kosten - batenanalyses voor investeringsprojecten. Door de verlaging is de voorziening toegenomen met 15%.

De voorziening duurzame inzetbaarheid wordt gevormd op basis van de ingediende verlofplanning van een personeelslid. Op basis van deze planning wordt het verlofsaldo bepaald. Dit saldo wordt contant gemaakt tegen het geldende discountpercentage. Tot op heden worden er nog maar zeer beperkt verlofplanningen gemaakt op basis van de regeling duurzame inzetbaarheid. De voorziening wordt pas opgenomen als de verplichting betrouwbaar is te schatten.

De voorziening onderhoud is gebaseerd op de onderhoudsplanning van de komende jaren. De dotatie is op basis van de planning berekend en gelijkmatig verdeeld over de jaren. Periodiek wordt de planning geactualiseerd. Jaarlijks wordt bekeken of de dotatie toereikend is. In de Regeling jaarverslaggeving onderwijs is een tijdelijke overgangsregeling opgenomen voor het toepassen van de methode van kostenegalisatie voor de voorziening groot onderhoud. Van deze tijdelijke overgangsregeling is gebruikt gemaakt bij het berekenen van de voorziening groot onderhoud.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Deze is gelijk aan de nominale waarde.

Pensioenen

Er is één pensioenregeling. Dit betreft een Nederlandse regeling en wordt gefinancierd door afdrachten aan pensioenuitvoerder, te weten het bedrijfstakpensioenfonds ABP. Per ultimo boekjaar heeft dit pensioenfonds een dekkingsgraad van 95,8% (Beleidsdekkingsgraad). De pensioenverplichting wordt gewaardeerd volgens de "verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering". In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de staat van baten en lasten verantwoord. De stichting heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij ABP, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. De stichting heeft daarom de pensioenregeling verwerkt als een "verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering" en heeft alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Baten

Onder baten wordt verstaan de van overheidswege toegekende (normatieve) bijdrage OCW, overige OCW subsidies en (gemeentelijke) overheidsbijdragen, alsmede de van derden toegekende overige bijdragen. De baten worden toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben.

Lasten

De lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben. De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen. Verliezen die hun oorsprong vinden in het boekjaar worden in aanmerking genomen zodra deze voorzienbaar zijn.

A.1.4 Toelichting op de balans per 31 december 2019

1. Activa

1.2 Materiële vaste activa

	Aanschaf- waarde per 31 december 2018	Afschrijvingen tot en met 31 december 2018	Boekwaarde per 31 december 2018	Mutaties 2019				Aanschaf- waarde per 31 december 2019	Afschrijvingen tot en met 31 december 2019	Boekwaarde per 31 december 2019
				Investerings	Desinves- teringen	Afschrijvingen	Afschrijvingen desinvesteringen			
1.2.1 Gebouwen en terreinen	143.670	56.626-	87.045	-	-	7.113-	-	143.670	63.739-	79.931
1.2.2 Inventaris en apparatuur	3.854.116	2.286.775-	1.567.341	45.988	-	365.254-	-	3.900.104	2.652.029-	1.248.075
1.2.3 Overige vaste bedrijfs-middelen	697.181	538.899-	158.282	54.161	-	42.204-	-	751.342	581.104-	170.238
1.2.4 MVA in uitvoering en vooruitbetalingen	-	-	-	7.986	-	-	-	7.986	-	7.986
Materiële vaste activa	4.694.968	2.882.300-	1.812.668	108.135	-	414.572-	-	4.803.103	3.296.872-	1.506.230

Onder inventaris en apparatuur vallen de posten Meubilair, Technisch inventaris en ICT middelen.

Onder overige vaste bedrijfsmiddelen vallen investeringen in onderwijsleerpakket en overige investeringen.

1.3 Financiële vaste activa

		Mutaties 2019			
	Boekwaarde per 31 december 2018	Investerings	Desinves- tering	Resultaat	Boekwaarde per 31 december 2019
1.3.6 Effecten:					
Obligaties	125.000	-	125.000-	-	-
Totaal	125.000	-	125.000-	-	-

1.5 Vorderingen

		31 december 2019	31 december 2018
1.5.1	Debiteuren	4.080	1.988
1.5.2	Vorderingen OCW	273.297	259.267
De vordering OCW heeft betrekking op de overlopende posten vanuit de personele lumpsum, impulsgebieden en personeels- en arbeidsmarktbeleid.			
1.5.6	Overige overheden	756	242
	<i>Vervangingsfonds</i>	9.701	23.573
	<i>Overige overlopende activa</i>	154.316	72.845
1.5.8	Overlopende activa	164.017	96.418
Totaal Vorderingen		442.150	357.915

De vorderingen hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

1.6 Effecten

		Mutaties 2019			
	Boekwaarde per 31 december 2018	Investerings	Des- investerings	Resultaat	Boekwaarde per 31 december 2019
1.6.2	Obligaties	-	125.000	-	125.000
		-	125.000	-	125.000

De investering in effecten betreft een herrubricering van de obligatieportefeuille van de FVA naar de effecten in verband met het vrijvallen van de portefeuille in 2020.

1.7 Liquide middelen

		31 december 2019	31 december 2018
1.7.1	Kasmiddelen	1.011	232
1.7.2	Banken	2.469.068	2.122.756
		2.470.079	2.122.988

2.1 Eigen vermogen

		Mutaties 2019			
		Boekwaarde per 31 december 2018	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Boekwaarde per 31 december 2019
2.1.1	Algemene reserve	1.503.858	96.929	-	1.600.787
2.1.3	Bestemmingsreserve privaat	1.854.371	10.276-	-	1.844.095
		3.358.229	86.653	-	3.444.882

2.2 Voorzieningen

		Mutaties 2019						
		Boekwaarde per 31 december 2018	Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	Boekwaarde per 31 december 2019	Kortlopende deel < 1 jaar	Langlopende deel > 1 jaar
2.2.1	Personeel	48.311	18.239	2.372-	-	64.177	15.084	49.093
	<i>Jubilea</i>	<i>48.311</i>	<i>18.239</i>	<i>2.372-</i>	<i>-</i>	<i>64.177</i>	<i>15.084</i>	<i>49.093</i>
2.2.3	Overige voorzieningen	502.655	77.926	101.086-	-	479.496	169.894	309.602
	<i>Onderhoud</i>	<i>502.655</i>	<i>77.926</i>	<i>101.086-</i>	<i>-</i>	<i>479.496</i>	<i>169.894</i>	<i>309.602</i>
		550.966	96.165	103.458-	-	543.673	184.978	358.695

2.4 Kortlopende schulden

		31 december 2019	31 december 2018
2.4.3	Crediteuren	82.179	104.686
2.4.7.1	<i>Loonheffing</i>	<i>166.522</i>	<i>161.819</i>
2.4.7.3	<i>Premies sociale verzekeringen</i>	<i>26.141</i>	<i>26.844</i>
2.4.7	Totaal belastingen en premies sociale verzekeringen	192.663	188.663
2.4.8	Schulden terzake van pensioenen	61.535	48.913
2.4.9	Overige kortlopende schulden	789	7.434
2.4.10.4	<i>Vooruitontvangen termijnen OCW niet geoormerkt</i>	<i>28.875</i>	<i>-</i>
2.4.10.5	<i>Overlopende passiva m.b.t. vakantiegeld</i>	<i>147.360</i>	<i>136.216</i>
2.4.10.8	<i>Overlopende passiva algemeen</i>	<i>41.506</i>	<i>23.464</i>
2.4.10	Totaal overlopende passiva	217.741	159.680
Totaal kortlopende schulden		554.906	509.375

De kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

2.5 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Er is een contract met Onderwijsbureau Meppel. Dit contract wordt periodiek verlengd.

CBS De Boustien is sinds april 2015 gehuisvest in De Brede School te Westereen. Daarvoor wordt maandelijks een gebruiksvergoeding betaald voor onbepaalde tijd. In 2019 bedroeg deze vergoeding € 84.234.

Door de scholen 06SN De Tarissing, 06TC De Wel, 08NT De Bron en 10YS De Frissel is een contract voor onbepaalde tijd afgesloten met Vitesse. De kosten voor deze scholen bedragen in 2019 ongeveer € 68.977.

Voor energie is met Eneco een contract gesloten voor gaslevering. Dit contract eindigt op 31-12-2020. De kosten in 2019 zijn € 48.064.

Met DVEP is een contract afgesloten voor elektra. Ook dit contract eindigt op 31-12-2020. De kosten in 2019 waren circa € 27.373.

Het oude contract van Ricoh liep tot 01-09-2019. Dit is stilzwijgend verlengd. De kosten bedragen € 35.000 in 2019.

Voor huur van een ruimte voor het stafbureau is een contract afgesloten met Stichting Arlanta. De kosten zijn € 7.000 per jaar.

Met Schildersbedrijf Loonstra is een intentieovereenkomst afgesloten voor schilderwerk met bijhorende onderhoudswerkzaamheden van 2016 t/m 2025 voor een totaalbedrag van € 105.492, waarvan nog ca. € 62.700 te besteden is van 2020 t/m 2025.

Gebeurtenissen na balansdatum

Het coronavirus heeft voor een pandemie gezorgd die ook in Nederland heeft geleid tot een crisis. De crisis heeft over het verslagjaar 2019 geen gevolgen gehad en heeft daarmee geen gevolgen voor de feitelijke situatie op balansdatum. In 2020 hebben overheidsmaatregelen om het virus in te dammen grote gevolgen voor de samenleving. Voor het onderwijs betekent dit dat alle scholen gesloten worden. Voor welke periode is nog niet duidelijk. De sluiting heeft direct gevolgen voor het lesgeven, wat digitaal en op afstand moet plaatsvinden. Op korte termijn is dit in maart 2020 ingericht. Wel vraagt dit veel extra afstemming met de leerlingen, de leerkrachten en de ouders. De gevolgen van het lesgeven op afstand voor de resultaten van het onderwijs op lange termijn zijn op dit moment niet in te schatten. Ook de consequenties voor het personeel rond de verzwaring van de zorgtaak en eventueel uitval door ziekte zijn moeilijk in te schatten. Met de huidige informatie gaan we er vanuit dat de beschikbaarheid van lesmateriaal en digitale ondersteuning voorlopig voldoende beschikbaar is en blijft. Financieel verwachten we geen directe grote gevolgen op de inkomsten en uitgaven van de onderwijsinstelling. Daarmee voorzien we ook geen gevolgen voor de continuïteit van de onderwijsinstelling.

In 2020 is er een intentieovereenkomst gesloten voor een bestuurlijke fusie met Vereniging PCBO Ferwerderadiel, welke in de komende periode verder zal worden onderzocht.

Model G, Overzicht doelsubsidies OCW

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule

De prestatie is ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking:

Omschrijving	Kenmerk	Datum	Totaalbedrag toewijzing (€)	Ontvangen in 2019	Geheel uitgevoerd en afgerond	Nog niet geheel afgerond
Subsidie zij-instroom 2019			20.000	20.000	X	
Subsidie doorstroomprogramma po-vo			99.000	49.500		X
Subsidie lerarenbeurs/studieverlof			12.093	12.093		X
			131.093	81.593		

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule

G2-A Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Kenmerk	Datum	Bedrag toewijzing (€)	Ontvangen t/m 2018	Lasten t/m 2018	Stand begin 2019	Ontvangen in 2019	Lasten in 2019	Te verrekenen 31-12-19
N.v.t.			-	-	-	-	-	-	-
Aflopend			-	-	-	-	-	-	-

G2-B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Kenmerk	Datum	Bedrag toewijzing (€)	Ontvangen t/m 2018	Lasten t/m 2018	Stand begin 2019	Ontvangen in 2019	Lasten in 2019	Stand ultimo 2019
N.v.t.			-	-	-	-	-	-	-
Doorlopend			-	-	-	-	-	-	-

Toelichting op de staat van baten en lasten over 2019

3 Baten

3.1 Rijksbijdragen OCW

		Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
3.1.1.1	Rijksbijdragen OCW	6.048.333	5.659.547	5.663.913
3.1.1.2	Niet geormerkte subsidies	241.534	231.110	251.541
	Totaal rijksbijdragen via OCW	6.289.867	5.890.657	5.915.453
3.1.3.3	Rijksbijdragen via samenwerkingsverband	300.731	277.496	242.211
	Totaal rijksbijdragen	6.590.598	6.168.153	6.157.664

3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies

		Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
3.2.1	Gemeentelijke bijdragen en subsidies	1.815	-	8.060
3.2.2	Overige overheidsbijdragen	36.013	27.063	18.613
		37.828	27.063	26.672

3.5 Overige baten

		Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
3.5.1	Verhuur	18.668	17.720	14.378
3.5.5	Ouderbijdragen	70.907	45.000	72.094
3.5.6	Overig	72.118	1.550	14.715
		161.693	64.270	101.187

4.1 Personele lasten

		Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
4.1.1.1	<i>Bruto lonen en salarissen</i>	3.293.609	3.350.331	3.149.599
4.1.1.2	<i>Sociale lasten</i>	809.811	823.757	798.701
4.1.1.3	<i>Pensioenlasten</i>	528.843	537.950	423.290
4.1.1	Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenen	4.632.262	4.712.038	4.371.589
4.1.2.1	<i>Dotaties personele voorzieningen</i>	18.239	10.000	14.949
4.1.2.2	<i>Personeel niet in loondienst</i>	409.204	102.567	408.001
4.1.2.3	<i>Overig</i>	126.139	343.239	181.236
4.1.2.4	<i>Scholing/opleiding</i>	188.376	88.800	139.257
4.1.2	Overige personele lasten	741.957	544.606	743.443
4.1.3	Af: Uitkeringen	150.334-	265.961-	197.806-
		5.223.886	4.990.683	4.917.226

Realisatie 2019	Realisatie 2018
--------------------	--------------------

Gemiddeld aantal FTE (exclusief vervanging) 64 60

4.2 Afschrijvingen

		Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
4.2.2.1	Gebouwen	7.113	6.605	6.552
4.2.2.2	Inventaris en apparatuur	365.254	264.429	237.547
4.2.2.3	Overige materiële vaste activa	1.741	-	-
4.2.2.4	Onderwijsleerpakket	40.464	46.331	45.164
		414.572	317.366	289.263

4.3 Huisvestingslasten

		Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
4.3.1	Huur	91.238	92.100	89.878
4.3.3	Onderhoud	22.786	14.600	18.632
4.3.4	Water en energie	78.368	75.560	69.927
4.3.5	Schoonmaakkosten	76.945	45.925	51.796
4.3.6	Heffingen	9.319	8.635	8.523
4.3.7	Dotaties overige onderhoudsvoorzieningen	77.926	144.500	145.000
4.3.8	Overige huisvestingslasten	5.706	6.150	6.112
		362.288	387.470	389.869

4.4 Overige lasten

		Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
4.4.1	Administratie- en beheerslasten	306.971	270.905	319.037
4.4.2.1	<i>Inventaris en apparatuur</i>	7.758	5.150	6.455
4.4.2.2	<i>Leermiddelen</i>	176.903	166.190	163.225
4.4.2	Inventaris, apparatuur en leermiddelen	184.661	171.340	169.680
4.4.4	Overig	212.448	327.770	172.546
		704.080	770.015	661.262

Uitsplitsing

4.4.1.1	Honorarium onderzoek jaarrekening	6.367		6.182
	Accountantslasten	6.367		6.182

Flynth Audit heeft voor de controle van de jaarrekening een mantelcontract afgesloten met Onderwijsbureau Meppel. Als gevolg hiervan factureert Flynth Audit aan Onderwijsbureau Meppel en niet rechtstreeks aan de afzonderlijke schoolbesturen, welke bij Onderwijsbureau Meppel zijn aangesloten. Onderwijsbureau Meppel brengt voor haar totale dienstverlening aan de afzonderlijke schoolbesturen een all-in vergoeding in rekening. Hierin zijn de kosten voor de controle van de jaarrekening opgenomen. Het bedrag dat in de jaarrekening is toegelicht aangaande de controle van de jaarrekening is gebaseerd op een interne calculatie van het totale budget van Flynth Audit, welke gebaseerd is op de omvang van het schoolbestuur ten opzichte van het totaal.

5 Financiële baten en lasten

		Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
5.1	Rentebaten	1.359	15.000	1.394
		1.359	15.000	1.394

A.1.7

Overzicht verbonden partijen

Overige verbonden partijen (minderheidsbelang en geen beslissende zeggenschap)

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteit
Stichting Samenwerkingsverband Passend Onderwijs PO Friesland	Stichting	Gemeente Leeuwarden	4
Stichting Brede School De Westereen	Stichting	De Westereen, Gemeente Dantumadiel	3

Code activiteiten: 1. contractonderwijs, 2. contractonderzoek, 3. onroerende zaken, 4. overige

A.1.8

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de Regeling bezoldiging topfunctionarissen OCW-sectoren die op Vereniging voor Protestants Christelijk Basisonderwijs in de gemeente Dantumadiel van toepassing is.

Op grond van de WNT regelgeving is de klasseindeling B van toepassing. Bij deze klasseindeling geldt voor 2019 een bezoldigingsmaximum van € 127.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2016 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

Deze klasseindeling is gebaseerd op de uitkomsten van de complexiteitsvragen die als volgt zijn vastgesteld:

Gemiddelde totale baten	4
Gemiddeld aantal leerlingen	1
Gewogen aantal onderwijssoorten	1
Totaal aantal complexiteitspunten	6

1. BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN

1a. Leidinggevende topfunctionarissen mét dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt (bedragen in €)

Gegevens 2019	G. van Tol													
Functiegegevens	Directeur bestuurder													
Aanvang en einde functievervulling 2019	1/1-31/12													
Omvang dienstverband in FTE	0,8													
Dienstbetrekking?	j													
Bezoldiging														
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	70.175													
Beloningen betaalbaar op termijn	12.403													
<i>Subtotaal</i>	<i>82.578</i>													
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	101.600													
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag														
Bezoldiging	82.578													
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan														
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling														

Gegevens 2018														
Aanvang en einde functievervulling 2018	1/1-31/12													
Omvang dienstverband 2018 in FTE	0,683													
Dienstbetrekking?	j													
Bezoldiging														
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	55.140													
Beloningen betaalbaar op termijn	8.897													
<i>Subtotaal</i>	<i>64.037</i>													
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	83.326													
Totaal bezoldiging 2018	64.037													

1d. Topfunctionarissen alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt met een bezoldiging van € 1.700 of minder

Naam	Functie												
W. van der Kooi	Voorzitter bestuur												
R. Hekstra	Lid bestuur												
S. Postma	Lid bestuur												
B. Damstra-Hoekstra	Lid bestuur												

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt (bedragen in €)

Er zijn geen uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband voldaan aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

3. OVERIGE RAPPORTAGEVERPLICHTINGEN OP GROND VAN DE WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2019 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Bestemming van het resultaat

Het voorstel voor de resultaatbestemming is als volgt:

€	96.929	wordt toegevoegd aan de algemene reserve
€	10.276-	wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve privaat

Ondertekening door bestuurders en toezichthouders

Bestuur:

- G. van Tol

Toezichthouder:

- W. van der Kooi

- R. Hekstra

- S. Postma

- B. Damstra-Hoekstra

Gegevens over de rechtspersoon

Algemene gegevens

Bestuursnummer	41039
Naam instelling	Vereniging voor Protestants Christelijk Basisonderwijs in de gemeente Dantumadiel
KvK-nummer	1083323
Statutaire zetel	Gemeente Dantumadiel
Adres	Altenastreek 66
Postadres	Postbus 203
Postcode	9100 AE
Plaats	Dokkum
Telefoon	0519-221702
E-mailadres	directie@pcbodantumadiel.nl
Website	www.pcbodantumadiel.nl
Contactpersoon	G. van Tol
Telefoon	0519-221702
E-mailadres	directie@pcbodantumadiel.nl

BRIN-nummers	05NJ	De Wynroas
	06SN	De Tarissing
	06TC	De Wel
	07JE	De Boustien
	08NT	De Bron
	09MP	De Fontein
	10YS	De Frissel

Overige gegevens

Controleverklaring

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de algemene ledenvergadering van Vereniging voor Protestants Christelijk Basisonderwijs in de Gemeente Dantumadiel

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Vereniging voor Protestants Christelijk Basisonderwijs in de Gemeente Dantumadiel te gemeente Dantumadiel gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging voor Protestants Christelijk Basisonderwijs in de Gemeente Dantumadiel op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019;
2. de staat van baten en lasten over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging voor Protestants Christelijk Basisonderwijs in de Gemeente Dantumadiel, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- bestuursverslag;
- overige gegevens;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directeur-bestuurder en het bestuur voor de jaarrekening

De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. De directeur-bestuurder is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is de directeur-bestuurder tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directeur-bestuurder noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directeur-bestuurder afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet de directeur-bestuurder de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directeur-bestuurder het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directeur-bestuurder moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's:
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude;
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn;

het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directeur-bestuurder en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directeur-bestuurder gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Zwolle, 10 april 2020
Flynth Audit B.V.

Was getekend

drs. R.M. Janssen RA